

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opole, dnia 29 kwietnia 2016 r.

Poz. 989

UCHWAŁA NR XXV/474/16 RADY MIASTA OPOŁA

z dnia 21 kwietnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu opieki nad zabytkami Miasta Opola na lata 2016 - 2019”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, 774 i 1505), Rada Miasta Opola uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami Miasta Opola na lata 2016 - 2019”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Opola.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia jej w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego.

Przewodniczący Rady

Marcin Ociepa

Załącznik
do uchwały nr XXV/474/16
Rady Miasta Opola
z dnia 21 kwietnia 2016 r.

**GMINNY PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI MIASTA OPOŁA
NA LATA 2016 – 2019**

SPIS TREŚCI

- I.** Wstęp.
- II.** Podstawa prawna.
- III.** Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.
- IV.** Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.
- V.** Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.
- VI.** Charakterystyka zasobów i analiza stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.
 - 1. Zarys historii.
 - 2. Krajobraz kulturowy.
 - 3. Zabytki nieruchome.
 - 4. Zabytki ruchome.
 - 5. Zabytki archeologiczne.
 - 6. Zabytki w Gminnej ewidencji zabytków.
 - 7. Dziedzictwo niematerialne.
 - 8. Analiza szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego Miasta Opola.
- VII.** Założenia programowe.
- VIII.** Priorytet, kierunki działań, zadania.
- IX.** Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.
- X.** Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.

I. Wstęp

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Opola na lata 2016-2019 jest w znacznym stopniu dokumentem aktualizującym poprzedni program, który był opracowany na lata 2012-2015. Przedmiotem niniejszego dokumentu jest opieka nad zabytkami znajdującymi się na obszarze administracyjnym gminy Opole, stanowiącymi jeden z zasadniczych elementów dziedzictwa kulturowego. Celem jest poprawa stanu zachowania i utrzymania obiektów zabytkowych oraz krajobrazu kulturowego. Należy tu podkreślić, że ochrona zabytków należy do obowiązków Państwa, realizującego je między innymi za pośrednictwem organów samorządowych różnego szczebla, dlatego też władzom gmin przypisana została istotna rola w ochronie dziedzictwa kulturowego na podległych im terenach.

Z definicji zabytki to, cyt.: rzeczy, które są dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową lub historyczną.

II. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Podstawą prawną w kwestii ochrony zabytków w Polsce jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2003 Nr 162 poz. 1568, zm. Dz. U.

z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, 774.). Przytoczona ustawa wprowadza zasady ochrony i opieki nad zabytkami, definiuje pojęcie zabytku, określa formy ochrony, kompetencje organów ochrony zabytków (w tym administracji samorządowej) oraz formy finansowania opieki nad zabytkami, ich ewidencjonowanie, zabezpieczenie i dokumentowanie.

Zgodnie z ustawą podstawowe zadania samorządu to:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku;
- przeciwdziałanie niszczeniu i niewłaściwemu korzystaniu zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;

uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w działaniach niezbędnych przy kształtowaniu środowiska.

W myśl ustawy opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega na zapewnieniu warunków do:

- naukowego badania i dokumentowania zabytków;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

W ustawie zostały zdefiniowane obowiązki oraz kompetencje samorządu terytorialnego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Do obowiązków burmistrza (wójta lub prezydenta gminy) należą w szczególności:

- prowadzenie gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy (w której powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta, burmistrza, prezydenta gminy w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 22);

- sporządzanie (na okres 4 lat) programu Opieki nad zabytkami (art. 87); uwzględnianie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji planów zagospodarowania przestrzennego województwa (art. 18 i 19), który to program służy celom określonym w Ustawie.

Zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym do zakresu działania samorządu gminnego należy wykonywanie zadań publicznych o charakterze lokalnym w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów (art.2 i 6). W szczególności zadania własne obejmują sprawy min.: ładu przestrzennego, gospodarki terenami i ochrony środowiska, kultury, zieleni komunalnej i zadrzewienia, cmentarzy komunalnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych. Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

III. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.

Konstytucja RP (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) w przepisach art.5, art. 6 ust. 1 i art. 86 objęła zabytki ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 przyjęty uchwałą nr 125/2014, opracowany przez zespół Rady Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury pod przewodnictwem prof. dr hab. Bogumiły Rouby.

Przyjęte w nim podstawowe założenia programowe ukierunkowane są na wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków. Znaczna część artykułowanych tam celów i kierunków działań winna być uwzględniona w lokalnych programach opieki nad zabytkami, z uwzględnieniem ochrony dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego, krajobrazu oraz wzmocnienia jego roli, zwłaszcza w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości. W odniesieniu do samorządów oznacza to m.in. większe zaangażowanie w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie działań społecznych na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków.

Za istotne, uznano przypomnienie podstawowych zasad konserwatorskich porządkujących sferę ochrony zabytków, które dotyczą konserwatorów, pracowników urzędów, restauratorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, pracowników budowlanych, archeologów, badaczy, właścicieli i użytkowników, w tym duchownych.

Podstawowe zasady konserwatorskie:

- zasady *primum non nocere* (z łac. - po pierwsze nie szkodzić);
- zasady maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych);
- zasady minimalnej niezbędnej ingerencji;
- zasady, zgodnie z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco;
- zasady czytelności i rozróżnialności ingerencji;
- zasady odwracalności metod i materiałów;
- zasady wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 oraz Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020.

Założenia Narodowej Strategii Kultury na lata 2004-2013 i Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 (dokument wdrożeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004-2013”). Podstawą do jego sformułowania jest uznanie sfery dziedzictwa za niezbędny warunek rozwoju i upowszechniania kultury, a także za potencjał regionów służący wzrostowi konkurencyjności regionów dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Zgodnie z podstawowymi założeniami NSK zasadniczym celem strategii winno być działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju kulturalnego regionów w Polsce, dlatego też przyjęto następujące priorytety:

- Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe (zmierzające do materialnej poprawy stanu zabytków), ich adaptacja i rewitalizacja oraz zwiększenie dostępności dla nich mieszkańców, turystów i inwestorów.
- Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.).

W ustawie o ochronie zabytków zostały określone następujące pojęcia:

· Zabytek - jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

· Zabytki nieruchome - są to krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.

· Zabytki ruchome - są to dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery), wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

· Zabytki archeologiczne - są to pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Art. 7 ustawy o ochronie zabytków definiuje w zamkniętym katalogu następujące formy ochrony zabytków:

1. wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków;

2. uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;

3. utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się pod względem krajobrazowym terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;

4. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) przyjęta została uchwałą nr 239 Rady Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski.

Jako cele polityki przestrzennej w aspekcie ochrony zabytków wskazano:

- ograniczenie presji urbanizacyjnej na obszary dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, poprzez rozwój narzędzi wspierania finansowego ochrony przyrody i krajobrazu,
- wprowadzenie systemu standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na terenach o niższym reżimie ochronnym,
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich;
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni: starych dzielnic mieszkaniowych, obiektów przemysłowych, pokolejowych, opuszczonych wsi przez przyjęcie regulacji z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich i starych zasobów mieszkaniowych.

Pozostałe ustawy:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 627),
- Ustawa z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 1933 nr 39, poz. 311 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. Nr 5 z 1997 r. poz. 24 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz. U. z 2001 Nr 13, poz. 123),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661).

IV. Relacje Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.**Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r.**

Przyjęta przez Sejmik 28 grudnia 2012 r., obecnie stanowi ona bazę do realizacji polityki regionalnej w województwie do 2020 roku.

Rozwój województwa opolskiego ukierunkowany został na: konkurencyjny i stabilny rynek pracy, aktywną społeczność regionalną, innowacyjną i konkurencyjną gospodarkę, dynamiczne przedsiębiorstwa, nowoczesne usługi i atrakcyjną ofertę turystyczno-kulturalną, dobrą dostępność do rynków pracy, dóbr i usług, wysoką jakość środowiska, konkurencyjną aglomerację opolską, ośrodki miejskie i obszary wiejskie.

Cele strategiczne określają, docelowy pożądaný stan rozwoju województwa opolskiego w poszczególnych obszarach. W ich ramach zdefiniowane zostały cele operacyjne, tj. określone zamierzenia, których realizacja sprzyjać będzie rozwojowi województwa.

Atrakcyjność województwa wzrastać będzie m.in. wraz ze zwiększaniem konkurencyjności produktów turystycznych i kulturalnych. Niezbędne będzie zatem rozszerzenie oferty turystyczno-kulturalnej regionu poprzez modernizację i rozbudowę obiektów dziedzictwa kulturowego, m.in. Góry św. Anny w zakresie pełnienia funkcji centrum turystyczno-rekreacyjno-pielgrzymkowego, a także Nysy, Brzegu, Paczkowa. W zakresie promocji województwa opolskiego w ujęciu ponadregionalnym należy wykorzystać Zamek w Mosznej i Opole jako miasto muzyki, zabytków, rekreacji i kultury. Wpływ na atrakcyjność produktów turystycznych będzie miało dalsze rozwijanie szlaków turystycznych oraz bazy noclegowej, usługowej i rekreacyjnej. Turystyka powinna być również oparta na potencjale regionu, na jaki składają się w szczególności zasoby wodne, w tym Odry, przyrodnicze (m.in. Góry Opawskie, Stobrawski Park Krajobrazowy, obszar doliny Małej Panwi z jeziorami turawskimi i wykopaliskami paleontologicznymi w Krasiejowie) i miejscowości o walorach uzdrowiskowych (Pokój, Głucholazy). Wykorzystanie potencjału

turystycznego powinno uwzględniać chłonność środowiska przyrodniczego i nie powodować uszczuplenia walorów przyrodniczych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020, (RPO WO 2014-2020) wersja zatwierdzona przez Komisję Europejską.

Zakres RPO WO 2014 - 2020 jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych, uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty.

Określenie nowych kierunków rozwoju Unii Europejskiej, Polski oraz województwa opolskiego, wymogły weryfikację oraz zmianę podejścia do innowacyjności i transferu wiedzy. Nadrzędnym zadaniem polityki regionalnej w najbliższych latach jest skoncentrowanie wysiłków na najważniejszych obszarach rozwoju w celu optymalnego wykorzystania potencjałów wewnętrznych regionu. Jak zidentyfikowano w RSIWO 2020 najważniejsze dla regionu jest skuteczny transfer wiedzy, wzmacnianie innowacyjności oraz edukacja i kształcenie na rzecz innowacyjnej gospodarki.

Jeden z celów RPO: Zwiększona dostępność zasobów kulturowych regionu.

Wśród założeń podejmowanej interwencji wymienia się poprawę jakości świadczonych usług kulturowych oraz wzrost potencjału turystycznego.

Wielokulturowość, definiowana jako różnorodność dziedzictwa kulturowego i przejawów kultury zdecydowanie wpływa na atrakcyjność regionu, decydując o silnej regionalnej tożsamości jego mieszkańców. Wykorzystanie wykształconych dobrych relacji pomiędzy poszczególnymi grupami ludnościowymi powinno stanowić bazę dla społeczno - gospodarczego rozwoju województwa oraz budowania stałych przewag konkurencyjnych. W perspektywie finansowej 2014-2020 przewidziane zostało podkreślenie atrakcyjności obiektów zabytkowych, historycznych i produktów turystycznych.

Zaplanowane działania obejmą również poprawę stanu technicznego obiektów dziedzictwa kulturowego. Ważnym aspektem podejmowanych w ramach RPO WO 2014-2020 interwencji będzie zwiększenie atrakcyjności oferty kulturowej regionu, w tym na obszarach przygranicznych województwa. Unikatowe połączenie przyrody otaczającej liczne obiekty dziedzictwa kulturowego (w tym zabytkowe kościoły, kapliczki i parki) sprawia, że działania podejmowane na rzecz wspomnianych zasobów wymagają zintegrowanego podejścia. Zapewni to możliwość zrównoważonego rozwoju obszaru, przy uwzględnieniu specyficznego charakteru terytorium, co przełoży się zarówno na wzrost gospodarczy, jak i realizację wymaganych działań na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Główne typy przedsięwzięć:

- przebudowa, remont, zakup wyposażenia dla obiektów kultury, służące podwyższeniu standardu technicznego, w tym dostosowaniu do wymogów bezpieczeństwa wynikających z aktualnych przepisów prawa, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
- odbudowa, przebudowa, konserwacja, remont lub wyposażenie obiektów dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych;
- budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, informacyjnej oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektów dziedzictwa kulturowego lub naturalnego, dostosowanie tych obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, jedynie jako element uzupełniający projektu;
- przebudowa lub remont budynków wraz z wyposażeniem pomieszczeń do właściwego przechowywania zbiorów oraz ich zabezpieczenia;
- konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz innych zabytków ruchomych;
- działania edukacyjne, informacyjne jako integralny element projektu;
- działania dotyczące wykorzystania, rozwoju aplikacji i usług teleinformatycznych związanych z kulturą i turystyką jako integralny element projektu.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (uchwała nr XLVIII/505/2010 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 września 2010 r.).

W Planie przyjęto, że „celem polityki przestrzennej jest ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej, a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (np. turystyki

i rekreacji, osadnictwa, leśnictwa, rolnictwa). Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych”.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego w zakresie dziedzictwa kulturowego uznano:

- 1) zachowanie ładu przestrzennego na terenach zabudowy historycznej;
- 2) obejmowanie prawną ochroną dziedzictwa kulturowego poprzez opracowywanie m.p.z.p. z określeniem stref ochrony konserwatorskiej;
- 3) nadawanie mocy prawnej Gminnym Ewidencjom Zabytków poprzez umieszczanie ich w m.p.z.p.;
- 4) kompleksową ochronę obszarów i obiektów zabytkowych;
- 5) wykorzystanie obiektów i obszarów zabytkowych do pełnienia określonych funkcji zgodnych, bądź niekolidujących z ich zabytkowym charakterem;
- 6) oszczędne kształtowanie krajobrazu kulturowego, a także przeciwdziałanie rozpraszaniu historycznie ukształtowanej zabudowy;
- 7) harmonizowanie zabytkowych układów urbanistycznych w powiązaniu z rozwojem osadnictwa i komunikacji;
- 8) zachowanie mieszkalno - usługowego charakteru centrów miast;
- 9) eksponowanie regionalnych cech środowiska kulturowego województwa opolskiego;
- 10) inicjowanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez tworzenie pomników historii i parków kulturowych w symbiozie z przyrodą i wymogami rozwoju społeczno -gospodarczego.

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- 1) ochrona zabytkowego krajobrazu kulturowego;
- 2) ochrona historycznych układów przestrzennych;
- 3) ochrona obiektów i miejsc dziedzictwa kulturowego, w tym dóbr kultury współczesnej;
- 4) ochrona dziedzictwa archeologicznego;
- 5) ochrona materialnych i niematerialnych przejawów tradycji kultury ludowej;
- 6) ochrona miejsc pamięci narodowej i świadectw przeszłości historycznej;
- 7) wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego dla rozwoju regionu.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Opolskiego na lata 2011-2014.

Program został przyjęty uchwałą nr V/76/ 2011 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 29 marca 2011 r.

Cele strategiczne:

Utrzymanie i zarządzanie zasobem regionalnego dziedzictwa kulturowego.

Priorytety:

- realizacja zadań własnych samorządu wojewódzkiego,
- odnowa wsi w kontekście poprawy stanu zachowania krajobrazu i dziedzictwa regionalnego,
- rewaloryzacja miast,
- ochrona dziedzictwa archeologicznego,
- rozwój muzealnictwa i wystawiennictwa,
- rozwój instytucji opieki nad zabytkami.

Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Priorytety:

- dziedzictwo kulturowe jako czynnik stymulujący rozwój gospodarczy,
- wstrzymanie procesu degradacji założeń pałacowo – parkowych,

- wspieranie inicjatyw mających na celu podniesienie rangi obiektów i zespołów zabytkowych,
- wspieranie funkcjonowania istniejących szlaków turystycznych oraz inicjatyw na rzecz tworzenia nowych szlaków obejmujących charakterystyczne dla województwa cenne zespoły i obiekty zabytkowe.

Rozwój turystyki związanej z regionalnym dziedzictwem kulturowym i rozwojem tożsamości regionalnej.

Priorytety:

- podnoszenie edukacji i wiedzy regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- powołanie nowych instytucji ds. dziedzictwa kulturowego i współpraca z instytucjami już istniejącymi,
- współpraca między regionami.

Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej na lata 2014 – 2020.

Strategia rozwoju Aglomeracji Opolskiej pełni funkcję planu działania w perspektywie do 2020 roku. Jej realizacja winna przyczynić się do budowania spójności i konkurencyjności całego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Opola.

Realizacji zapisów Strategii podejmują się partnerzy Aglomeracji Opolskiej tj. 21 gmin województwa opolskiego: Opole, Gogolin, Krapkowice, Lewin Brzeski, Niemodlin, Ozimek, Prószków, Zdieszowice, Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Izbicko, Komprachcice, Łubniany, Murów, Popielów, Strzeleczyki, Tarnów Opolski, Turawa, Walce, Tułowice.

Kluczową szansą dla wzmacniania potencjałów Aglomeracji Opolskiej w perspektywie lat 2014–2020 jest możliwość pozyskania środków zewnętrznych, a w szczególności funduszy unijnych oraz krajowych na realizację polityki miejskiej i wsparcie rozwoju obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich. Wykorzystanie potencjału gmin Aglomeracji przyczyni się do aktywizacji społecznej mieszkańców, kultywowania tożsamości lokalnej oraz dbałości o lokalne dziedzictwo kulturowe.

W zakresie dziedzictwa kulturowego Opolszczyzna posiada cechy wyróżniające ją spośród innych regionów Polski. Godne popularyzacji są zwłaszcza zabytkowe układy urbanistyczne Strzeleczyki, Opola i Niemodlina, zwartych, uregulowanych, schludnych wsi obfitujących w zabytki. Na obszarze Aglomeracji występuje wyjątkowe skupienie zamków oraz obiektów pałacowo-dworsko-parkowych. Najbardziej znane z nich to eklektyczny pałac w Mosznej oraz obiekty w Niemodlinie, Rogowie Opolskim, Dąbrowie, Niewodnikach, Prószkowie, Lewinie Brzeskim, Dobrej, Turawie oraz Izbicku. Wielu z tych obiektów towarzyszą parki i ogrody. Szczególnie cenne są: park w Prószkowie oraz Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy w Lipnie, z najstarszym w Polsce ogrodem dendrologicznym.

Spośród 505 obiektów Aglomeracji Opolskiej wpisanych do rejestru zabytków (indywidualnie lub jako zespoły) najwięcej (180) znajduje się w Opolu. W większości są to XIX-wieczne domy oraz obiekty sakralne. Do ważniejszych zabytków w mieście należą: pochodzący z XV wieku kościół katedralny p.w. Świętego Krzyża, kościół „Na Górcie” p.w. Matki Boskiej Bolesnej, kościół seminarialny p.w. św. Sebastiana z 1680. Ochronie konserwatorskiej podlega ponadto średniowieczny układ urbanistyczny Starego Miasta oraz zespół architektoniczny Rynku (36 domów), odbudowany po II wojnie światowej. Bardzo istotnym obiektem, dla dziedzictwa architektonicznego Opola jest także wzniesiony w 1864 roku neorenesansowy Ratusz. Na terenie całej aglomeracji opolskiej znajdziemy cenne założenia urbanistyczne i ruralistyczne, zabytki sakralne w tym budownictwa drewnianego obiekty z zakresu zabytków techniki, przemysłu i z dziedziny archeologii.

Współpraca Transgraniczna, Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2014–2020

Obszar Programu, położony na polsko-czeskim pograniczu, tworzą regiony NUTS 3, które obejmują 5 czeskich krajów: Liberecki, Hradecki, Pardubicki, Ołomuniecki i Morawsko-Śląski oraz 6 polskich podregionów 3: bielski i rybnicki (województwo śląskie), jeleniogórski i wałbrzyski (województwo dolnośląskie), nyski i opolski (województwo opolskie). Do obszaru wsparcia po stronie polskiej należy ponadto powiat strzeliński (podregion wrocławski w województwie dolnośląskim) i powiat pszczyński (podregion tyski w województwie śląskim). Całkowita powierzchnia obszaru Programu to 47 097 km². Czeska strona obszaru wsparcia zajmuje 23 135 km² (tzn. 29,3% powierzchni Republiki Czeskiej), polska część zajmuje 23 962 km² (prawie 8% powierzchni Rzeczypospolitej Polskiej). Obszar Programu nie uległ zmianie w stosunku do okresu programowania 2007-2013.

Odnosząc się do dziedzictwa kulturowego na pograniczu polsko-czeskim występują liczne zabytki kultury, do których należą m.in. obiekty znajdujące się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Dotyczy to Pałacu w Litomyśli, Kolumny Św. Trójcy w Ołomuńcu, drewnianych Kościołów Pokoju w Świdnicy i Jaworze, Hali Stulecia we Wrocławiu, która znajduje się w pobliżu obszaru wsparcia oraz licznych zabytkowych miast. Atrakcje kulturowe uzupełniają bogate i różnorodne tradycje kulturowe i folklorystyczne, kształtujące od wieków charakterystyczną architekturę wszystkich regionów obszaru programowego. Głównie w miastach odbywa się wiele imprez kulturalnych – festiwale filmowe, teatralne i muzyczne, których różnorodność korzystnie wpływa na rozwój turystyki miejskiej. W regionie znajdują się liczne muzea i galerie prezentujące między innymi historię i tradycje pogranicza. Duży potencjał wspólnego regionu – szczególnie w kontekście obserwowanego trendu starzenia się społeczeństwa i wzrostu zapotrzebowania na usługi skierowane do osób starszych – stanowią uzdrowiska. Bogate zasoby przyrodnicze i kulturowe stanowią znaczący potencjał dla rozwoju turystyki. Poprawa transgranicznej dostępności zasobów przyrodniczych i kulturowych po czeskiej i polskiej stronie, przyczyni się do zwiększania liczby odwiedzin tych miejsc, a tym samym do stworzenia nowych miejsc pracy. Często właśnie turystyka jest w tych regionach jedną z niewielu możliwości rozwoju gospodarczego oraz stworzenia nowych miejsc pracy.

Kolejnym potrzebnym narzędziem wspierającym rozwój terenów przygranicznych jest koordynacja działań marketingowych i promocyjnych oraz wspólne planowanie w zakresie wykorzystania bogactwa kulturowego i przyrodniczego, które umożliwiłoby realizację przedsięwzięć gospodarczych oraz strategicznych działań promocyjnych i inwestycji po obu stronach granicy. Za korzystny czynnik sprzyjający rozwojowi turystyki należy uznać bliskość językową i kulturową mieszkańców z obu stron granicy.

W ramach priorytetu inwestycyjnego zostanie wsparty zbiór działań, które będą ukierunkowane na wykorzystanie potencjału zasobów przyrodniczych i kulturowych na obszarze wsparcia w turystyce, zwiększenie znaczenia okołoturystycznych gałęzi w gospodarce lokalnej i regionalnej oraz wzrost zatrudnienia w branży turystycznej i w branżach z nią związanych. Dla osiągnięcia tego celu realizowane będą następujące typy działań:

1. Zachowanie i odnowa atrakcji kulturowych i przyrodniczych, ukierunkowane na ich wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju wspólnego pogranicza.

Działania zmierzające do zachowania i odnowy atrakcji kulturowych i przyrodniczych bezpośrednio zwiększają jakość i zakres oferty turystycznej i w ten sposób wpływają na wzrost zatrudnienia w turystyce i związanych z nią gałęziach gospodarki. W celu podniesienia jakości i wzbogacenia oferty turystycznej mogą być realizowane następujące działania:

- rekonstrukcje, rewitalizacje i inne działania służące zachowaniu i odnowie atrakcji przyrodniczych i kulturowych,
- działania zmierzające do większego włączenia atrakcji kulturowych i przyrodniczych do zrównoważonego ruchu turystycznego.

Dotyczy to realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych dotyczących elementów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz innych znaczących atrakcji regionu, zmierzających do wzbogacenia oferty turystycznej pogranicza.

2. Wspieranie wykorzystania niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Wspieranie zachowania i rozwoju niematerialnego dziedzictwa kulturowego pogranicza polsko - czeskiego ma wysoki potencjał generowania efektów synergicznych. Wydarzenia kulturalne, wykorzystujące dziedzictwo niematerialne (np. festiwale tradycji, pokazy rzemiosła tradycyjnego), przyczyniają się nie tylko do włączania elementów dziedzictwa niematerialnego do ruchu turystycznego, ale przyczyniają się także do wykorzystania innych (zazwyczaj materialnych) atrakcji regionu pogranicza.

V. Relacja Gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy.

Strategia rozwoju Opola w latach 2012 – 2020 powstawała przy współdziałaniu przedstawicieli wielu środowisk oraz grup społecznych i zawodowych Opola. Główny ciężar prac spoczywał na Zespole Konsultacyjnym ds. nowej strategii Opola, który pracował od maja 2011 do czerwca 2012 roku.

Zespół Konsultacyjny zdefiniował wizję, priorytety oraz cele rozwoju Opola w perspektywie najbliższych ośmiu lat. Przyjęto założenie, że wzrost miasta winien uwzględniać nie tylko jego endogeniczny potencjał i oczekiwania własnych mieszkańców, ale i rozwój oraz potrzeby makro otoczenia, które w naturalny sposób ciąży ku ośrodkowi pełniącemu funkcje metropolitalne.

PRIORYTET 1: Zwiększenie kapitału intelektualnego Opola.

Opole nowoczesnym i konkurencyjnym ośrodkiem edukacji szkolnej i akademickiej.

Cel 1.1. Wzrost rangi Opola jako ośrodka edukacji szkolnej o znaczeniu regionalnym.

Działania:

- 1.1.1 Wdrażanie nowoczesnych form kształcenia oraz rozwój infrastrukturalny placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych;
- 1.1.2 Doskonalenie i dostosowanie kierunków edukacji ogólnej oraz zawodowej do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy;
- 1.1.3 Budowanie indywidualnej marki szkół;
- 1.1.4 Intensywna promocja Opola jako ośrodka edukacji, wiedzy i innowacyjności;

Cel 1.2 Wykorzystanie miastotwórczej roli ośrodka akademickiego.

Działania:

- 1.2.1 Rozwój wielopłaszczyznowej współpracy miasta i środowiska akademickiego;
- 1.2.2 Wykorzystanie potencjału naukowego uczelni do celów związanych z rozwojem miasta;

PRIORYTET 2: Nowe inwestycje i wzrost aktywności ekonomicznej Opolan.

Tworzenie nowych miejsc pracy.

Cel 2.1 Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe, lepsze miejsca pracy.

Działania:

- 2.1.1 Udostępnienie inwestorom w pełni uzbrojonych terenów inwestycyjnych;
- 2.1.2 Rozwój systemów i technik teleinformatycznych;
- 2.1.3 Promocja potencjału inwestycyjnego;
- 2.1.4 Aktywna obsługa inwestorów;
- 2.1.5 Miasto jako samodzielny inwestor;

Cel 2.2 Wzrost aktywności ekonomicznej mieszkańców Opola.

Działania:

- 2.2.1 Wsparcie osób prowadzących własną działalność gospodarczą;
- 2.2.2 Aktywizacja zawodowa osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy;
- 2.2.3 Rozwijanie przedsiębiorczości społecznej;

PRIORYTET 3: Miasto na miarę wyzwań XXI wieku.

Magia i etos miasta.

Cel 3.1 Ożywienie „ducha miasta” - rozwój kapitału społecznego i kulturalnego miasta.

Działania:

- 3.1.1 Wspieranie i tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju inicjatyw społecznych;
- 3.1.2 Budowa marki Opola poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowej;

Cel 3.2 Rozwój i nowoczesna aranżacja przestrzeni miejskiej o wysokiej estetyce.

Działania:

- 3.2.1 Przebudowa oraz modernizacja układu komunikacyjnego miasta;
- 3.2.2 Budowa zrównoważonego systemu transportu miejskiego;
- 3.2.3 Rozwój i ożywienie Śródmieścia poprzez nadanie mu funkcji „salonu miasta” - obszaru kultury i rekreacji;
- 3.2.4 Kreowanie prorozwojowej polityki mieszkaniowej;
- 3.2.5 Ochrona środowiska.

Cel 3.3 Wzmocnienie współpracy pomiędzy gminami na rzecz rozwoju ponadlokalnego.

Działania:

- 3.3.1 Stworzenie płaszczyzny (ram organizacyjnych) współpracy samorządów na rzecz rozwoju ponadlokalnego;
- 3.3.2 Poprawa dostępności komunikacyjnej Aglomeracji Opolskiej;
- 3.3.3 Gospodarka zasobami i ochrona środowiska;
- 3.3.4 Wspólne działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej;
- 3.3.5 Rozwój turystyki i wspólna promocja turystyczna.

Realizacja wyznaczonych celów, działań i zadań przypisana zostaje właściwym komórkom organizacyjnym Urzędu Miasta Opola oraz miejskim jednostkom organizacyjnym.

Strategia rozwoju Opola w latach 2012 – 2020 jest dokumentem otwartym. Wiąże się to z koniecznością dynamicznego reagowania na zmiany społeczne i gospodarcze oraz uwzględniania ich w dalszych etapach realizacji Strategii. Ponadto prowadzony jest stały monitoring stopnia osiągania celów zawartych w dokumencie. Dzięki zastosowaniu takiego podejścia możliwe jest wyselekcjonowanie zdezaktualizowanych działań i zadań oraz określenie kierunku aktualizacji zapisów Strategii.

Wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2018.

Lokalny program rewitalizacji miasta Opola od 2016 r. - w trakcie opracowywania.

Opracowania wyznaczające kierunki polityki przestrzennej gminy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Opola, zostało przyjęte Uchwałą Rady Miasta Opola nr LXXI/745/10 z dnia 26 sierpnia 2010 r.

Studium określa zasady polityki przestrzennej i rozwoju miasta Opole oraz występujące uwarunkowania ich realizacji. Kierunki zagospodarowania przestrzennego przyjęte w Studium skupiają się na celach spójnych z określonymi w dokumentach strategicznych (Koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju, ustaleniami Strategii rozwoju i Planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego oraz Strategii rozwoju gminy), zapewniając zrównoważony i harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia oraz innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków i parków kulturowych. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie. W dokumentach tych ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

W oparciu o Studium historyczno-urbanistyczne oraz obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Opola z 2005 r. stwierdza się funkcjonowanie w Opolu podstawowych stref konserwatorskich:

Strefa „A” – ścisłej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar staromiejski w obrysie średniowiecznych umocnień miasta (wpis do rejestru zabytków) wraz z później dołączonym historycznym przedmieściem Groszowickim oraz północną część Pasieki.

Strefa „B” – ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar zurbanizowany pod koniec XIX w. i w pierwszej ćwierci XX w., teren dawnego Przedmieścia Odrzańskiego i parku miejskiego na Wyspie Bolko oraz nieco oddalone od Śródmieścia przedwojenne osiedla domków: „osiedle malarzy” oraz „osiedle muzyków” przy ulicy Niemodlińskiej, osiedle domków szeregowych przy ulicy Marzanny, osiedle domków jednorodzinnych na osi ulicy Ozimskiej (miedzy ulicami: Śląską i Pomorską). Strefą tą objęto także enklawy dawnych wsi przyłączanych kolejno do miasta: Gosławice, Groszowice, Malina, Nowa Wieś Królewska, Wójtowa Wieś, Wróblin i Zakrzów.

Strefa „K” – ochrony krajobrazu kulturowego, która obejmuje obszar Wyspy Bolko i park miejski na Pasiece wraz z wybrzeżami Odry, starorzeczka oraz zespół Skansenu w Bierkowicach.

Strefa „E” – ochrony ekspozycji, która obejmuje:

- widok w kierunku tzw. „Wenecji Opolskiej” z zachodniego nadbrzeża Młynówki,

- widok w kierunku starego miasta ze wzgórza przed kościołem p.w. Matki Boskiej Bolesnej,
- widok w kierunku skansenu z ul. Wrocławskiej oraz ul. Północnej,
- widok w kierunku starego miasta z ul. Krapkowickiej oraz mostu kolejowego na Kanale Ulgi,
- widok w kierunku starego miasta ze wzgórza między Odrą, a portem w Zakrzowie,
- widok w kierunku starego miasta z mostu na Odrze w ciągu obwodnicy północnej.

Strefa „OW” – obserwacji archeologicznej, którą wyznaczono jako enklawę na obszarze strefy „A”, która obejmuje obszar staromiejski w obrysie średniowiecznych umocnień miasta wraz z częścią Pasieki (tzw. Ostrówek) do ulicy N. Barlickiego.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

Jako akty prawa miejscowego stanowią podstawę planowania przestrzennego oraz ustalania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu w gminie. Mają one wiążące i nadrzędne znaczenie dla gospodarki nieruchomościami. Ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w MPZP powinny sprzyjać ochronie otoczenia zabytków przed zbyt intensywną działalnością gospodarczą oraz umożliwić uniknięcie inwestycji, które mogłyby zubożyć krajobraz kulturowy. Zgodnie z art. 15 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz. U. 2015 r. poz. 199) w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Projekt planu, zgodnie z ww. ustawą musi zostać uzgodniony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego w mieście:

1. MPZP terenu budownictwa jednorodzinnego Kolonia Gosławicka – Północ – uchwała nr XXXII/310/96 Rady Miasta Opola z dnia 28 października 1996 r.
2. MPZP terenów budownictwa jednorodzinnego Opole – Malina - uchwała nr IV/24/98 Rady Miasta Opola z dnia 29 grudnia 1998 r.
3. MPZP terenu górniczego „Odra II” w Opolu - uchwała nr VIII/108/99 Rady Miasta Opola z dnia 22 kwietnia 1999 r.; uchwała Nr XI/169/15 Rady Miasta Opola z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Oleskiej i Chabrów w Opolu
4. MPZP osiedla Grotowice w Opolu - uchwała nr XXIII/352/00 Rady Miasta Opola z dnia 27 kwietnia 2000 r.
5. MPZP terenów budownictwa mieszkaniowego w rejonie ul. Wiejskiej w Opolu - uchwała nr XXV/369/00 Rady Miasta Opola z dnia 25 maja 2000 r.; Część ustaleń planu uchylają uchwały: - nr VI/49/07 Rady Miasta Opola z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Malinka w Opolu, - nr LV/581/09 Rady Miasta Opola z dnia 24 września 2009 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Wiejskiej i ul. Brzozowej w Opolu,
6. MPZP terenów budownictwa mieszkaniowego dzielnicy Grudzice - Południe w Opolu - uchwała nr XXV/369/00 Rady Miasta Opola z dnia 25 maja 2000 r.; część ustaleń planu uchyla uchwała nr XXIX/436/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Olimpijskiej w Opolu
7. MPZP terenu górniczego „Groszowice III” w Opolu wraz z obrzeżem - uchwała nr XXX/429/00 Rady Miasta Opola z dnia 28 września 2000 r.
8. MPZP terenu górniczego „Bolko I” w Opolu wraz z obrzeżem - uchwała nr XXX/430/00 Rady Miasta Opola z dnia 28 września 2000 r.
9. MPZP terenów budownictwa mieszkaniowego Opole – Bierkowicen – uchwała nr XXXVII/504/01 Rady Miasta Opola z dnia 22 lutego 2001 r.
10. MPZP terenów budownictwa jednorodzinnego Opole - Malina (Miodowa) – uchwała nr XLII/554/01 Rady Miasta Opola z dnia 28 czerwca 2001 r.
11. MPZP terenów budownictwa mieszkaniowego w Opolu - rejon ulicy Lwowskiej - uchwała nr LVI/672/02 Rady Miasta Opola z dnia 28 lutego 2002 r.; Część ustaleń planu uchylają uchwały: - nr VI/49/07 Rady Miasta Opola z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Malinka w Opolu, - nr LXIV/664/10 Rady Miasta Opola z dnia 25 marca 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych na południe od ulicy Tarnopolskiej w Opolu

12. MPZP terenów położonych w rejonie: ulicy Budowlanych - Jana III Sobieskiego, obwodnicy północnej miasta Opola, terenów PKP i terenów o funkcji wytwórczo - magazynowej i transportowej w Opolu - Uchwała Nr XIII/100/03 Rady Miasta Opola z dnia 29 maja 2003 r.
13. MPZP w rejonie ulic: Gawędy, Jana Sobieskiego i Grodzkiej w Opolu – uchwała nr XXV/213/04 Rady Miasta Opola z dnia 29 stycznia 2004 r.
14. MPZP terenu położonego pomiędzy ul. Krzanowicką i rzeką Swornicą w Opolu - uchwała nr XXV/213/04 Rady Miasta Opola z dnia 29 stycznia 2004 r.
15. MPZP terenu rekreacji i usług osiedla ZWM w Opolu - uchwała nr LII/572/05 Rady Miasta Opola z dnia 20 października 2005 r.
16. MPZP terenu przy Alei Wincentego Witosa - ul. Lwowskiej w Opolu – uchwała nr LVIII/648/06 Rady Miasta Opola z dnia 26 stycznia 2006 r.
17. MPZP terenu w rejonie obwodnicy północnej - ulicy Północnej w Opolu – uchwała nr LVIII/649/06 Rady Miasta Opola z dnia 26 stycznia 2006 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała nr XIV/123/07 Rady Miasta Opola z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie obwodnicy północnej - ulicy Północnej w Opolu
18. MPZP w rejonie ul. Głogowskiej - Rejtana w Opolu - uchwała nr LXIX/784/06 Rady Miasta Opola z dnia 31 sierpnia 2006 r.
19. MPZP „Przedmieście Odrzańskie” w Opolu - uchwała nr LXXI/828/06 Rady Miasta Opola z dnia 12 października 2006 r.
20. MPZP osiedla Malinka w Opolu - Uchwała Nr VI/49/07 Rady Miasta Opola z dnia 18 stycznia 2007 r.
21. MPZP Groszowice - Metalchem w Opolu - uchwała nr XI/105/07 Rady Miasta Opola z dnia 26 kwietnia 2007 r.; Część ustaleń planu uchylają uchwały:
 - nr VI/53/15 Rady Miasta Opola z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Metalchem” w Opolu,
 - nr XV/266/15 Rady Miasta Opola z dnia 24 września 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Groszowice I” w Opolu
22. Zmiana MPZP w rejonie obwodnicy północnej - ulicy Północnej w Opolu – uchwała nr XIV/123/07 Rady Miasta Opola z dnia 28 czerwca 2007 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała nr LXI/921/14 Rady Miasta Opola z dnia 3 lipca 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Skansen” w Opolu
23. MPZP „Śródmieście I - Wyspa Pasięka” w Opolu - uchwała nr XIX/173/07 Rady Miasta Opola z dnia 25 października 2007 r.
24. MPZP terenów budownictwa jednorodzinnego w rejonie ulic: 10 Sudeckiej Dywizji Zmechanizowanej - Ludowej w Opolu - uchwała nr XXIV/244/08 Rady Miasta Opola z dnia 24 stycznia 2008 r.
25. MPZP terenów budownictwa jednorodzinnego w Opolu - Grudziach (Północ) - uchwała nr XXIV/245/08 Rady Miasta Opola z dnia 24 stycznia 2008 r.
26. MPZP w rejonie Wójtowej Wsi w Opolu - uchwała nr XXXIII/343/08 Rady Miasta Opola z dnia 3 lipca 2008 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała nr XXIX/437/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kanał Ulgi-ulica Krapkowicka” w Opolu
27. MPZP w rejonie ulicy Mikołaja w Opolu - uchwała nr XXXV/365/08 Rady Miasta Opola z dnia 28 czerwca 2008 r.
28. MPZP „Śródmieście II - centrum” w Opolu - uchwała nr XXXVI/379/08 Rady Miasta Opola z dnia 25 września 2008 r.
29. MPZP w rejonie Szczepanowic w Opolu - uchwała nr XXXVI/380/08 Rady Miasta Opola z dnia 25 września 2008 r.
30. MPZP terenów w rejonie ul. Krapkowickiej w Opolu - uchwała nr XLVIII/511/09 Rady Miasta Opola z dnia 23 kwietnia 2009 r.
31. MPZP w rejonie ul. Wiejskiej - Brzozowej w Opolu - uchwała nr LV/581/09 Rady Miasta Opola z dnia 24 września 2009 r.
32. MPZP w rejonie ul. Górnej w Opolu - uchwała nr LVI/597/09 Rady Miasta Opola z dnia 29 października 2009 r.
33. MPZP „Śródmieście III” w Opolu - uchwała nr LXII/641/10 Rady Miasta Opola z dnia 28 stycznia 2010 r.; Część ustaleń planu uchylają uchwały:
 - nr XLV/699/13 Rady Miasta Opola z dnia 15 lipca 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego plac M. Kopernika - ulica Studzienna w Opolu
 - nr LIV/800/14 Rady Miasta Opola z dnia 30 stycznia 2014 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy L. Powolnego w Opolu

34. MPZP w rejonie ulic: Wrocławskiej - Józefa Kokota w Opolu - uchwała nr LXII/642/10 Rady Miasta Opola z dnia 28 stycznia 2010 r.
35. MPZP terenów położonych na południe od ulicy Tarnopolskiej w Opolu – uchwała nr LXIV/664/10 Rady Miasta Opola z dnia 25 marca 2010 r.
36. MPZP w rejonie ul. Andrzeja Struga w Opolu - uchwała nr LXVIII/693/10 Rady Miasta Opola z dnia 27 maja 2010 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała nr XXIX/435/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ul. Andrzeja Struga w Opolu
37. MPZP Wyspy Bolko w Opolu - uchwała nr LXXIV/794/10 Rady Miasta Opola z dnia 28 października 2010 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała nr XXXVIII/604/13 Rady Miasta Opola z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Wyspy Bolko” w Opolu
38. MPZP „Gosławice I” w Opolu - uchwała nr XIV/188/11 Rady Miasta Opola z dnia 25 sierpnia 2011 r.
39. MPZP „Olszynka I” w Opolu - uchwała nr XXV/385/12 Rady Miasta Opola z dnia 26 kwietnia 2012 r.
40. MPZP terenów w rejonie ul. Zbożowej w Opolu - uchwała nr XXVII/401/12 Rady Miasta Opola z dnia 31 maja 2012 r.
41. Zmiana MPZP terenu w rejonie ul. A. Struga w Opolu - uchwała nr XXIX/435/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r.
42. MPZP terenów w rejonie ul. Olimpijskiej w Opolu - uchwała nr XXIX/436/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r.
43. MPZP „Kanał Ulgi-ulica Krapkowicka” w Opolu - uchwała nr XXIX/437/12 Rady Miasta Opola z dnia 5 lipca 2012 r.
44. MPZP „Śródmieście Vb” w Opolu - uchwała nr XXXIV/519/12 Rady Miasta Opola z dnia 29 listopada 2012 r.
45. MPZP w rejonie ulic: Budowlanych i Nysy Łużyckiej w Opolu – uchwała nr XXXIV/520/12 Rady Miasta Opola z dnia 29 listopada 2012 r.
46. MPZP w rejonie ulic Wrocławskiej i Północnej w Opolu - uchwała nr XXXV/552/12 Rady Miasta Opola z dnia 18 grudnia 2012 r.
47. Zmiana MPZP Wyspy Bolko w Opolu - uchwała nr XXXVIII/604/13 Rady Miasta Opola z dnia 28 lutego 2013 r.
48. MPZP terenów w rejonie WDPS II (Wschodnia Dzielnica Przemysłowo-Składowa) w Opolu - uchwała nr XXXIX/623/13 Rady Miasta Opola z dnia 28 marca 2013 r.
49. Zmiana MPZP „Śródmieście Va” w Opolu - uchwała nr XL/641/13 Rady Miasta Opola z dnia 25 kwietnia 2013 r.; Część ustaleń planu uchyla uchwała Nr IX/168/15 Rady Miasta Opola z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście IVb” w Opolu
50. MPZP plac M. Kopernika - ulica Studzienna w Opolu - uchwała nr XLV/699/13 Rady Miasta Opola z dnia 15 lipca 2013 r.
51. MPZP w rejonie ulicy L. Powolnego w Opolu - uchwała nr LIV/800/14 Rady Miasta Opola z dnia 30 stycznia 2014 r.
52. MPZP Cmentarz Komunalny „Centralny” w Opolu - uchwała nr LV/824/14 Rady Miasta Opola z dnia 27 lutego 2014 r.
53. MPZP „Śródmieście IVa” w Opolu - uchwała nr LXI/920/14 Rady Miasta Opola z dnia 3 lipca 2014 r.
54. MPZP „Skansen” w Opolu - uchwała nr LXI/921/14 Rady Miasta Opola z dnia 3 lipca 2014 r.
55. MPZP „Metalchem” w Opolu - uchwała nr VI/53/15 Rady Miasta Opola z dnia 29 stycznia 2015 r.
56. MPZP „Gosławice II” w Opolu - uchwała nr VII/78/15 Rady Miasta Opola z dnia 26 lutego 2015 r.
57. MPZP „Śródmieście IVb” w Opolu - uchwała nr XI/168/15 Rady Miasta Opola z dnia 28 maja 2015 r.
58. MPZP w rejonie ulic: Oleskiej i Chabrów w Opolu - uchwała nr XI/169/15 Rady Miasta Opola z dnia 28 maja 2015 r.
59. MPZP Bierkowice-Zachód w Opolu - uchwała nr XIV/243/15 Rady Miasta Opola z dnia 27 sierpnia 2015 r.
60. MPZP w rejonie ul. M. Konopnickiej w Opolu - uchwała nr XIV/244/15 Rady Miasta Opola z dnia 27 sierpnia 2015 r.
61. MPZP „Gosławice III” w Opolu - uchwała nr XV/265/15 Rady Miasta Opola z dnia 24 września 2015 r.
62. MPZP „Groszowice I” w Opolu - uchwała nr XV/266/15 Rady Miasta Opola z dnia 24 września 2015 r.
63. MPZP Partyzancka - Folwark w Opolu - uchwała nr XX/362/15 Rady Miasta Opola z dnia 29 grudnia 2015 r.
64. MPZP „Okraglak” w Opolu - uchwała nr XX/361/15 Rady Miasta Opola z dnia 29 grudnia 2015 r.
65. MPZP ul. Arki Bożka - obwodnica w Opolu - uchwała nr XXII/383/16 Rady Miasta Opola z dnia 28 stycznia 2016 r.

Inne działania.

Nagroda Prezydenta Miasta Opola w dziedzinie kultury.

Nagrodę za wybitną działalność w dziedzinie kultury ustanowił Zarząd Miasta Opola w 1995 r. Nagroda przyznawana jest w następujących kategoriach:

- 1) nagroda promocyjna honoruje wybitne osiągnięcia i inicjatywy lokalne dokonane w roku minionym. Jest ona przeznaczona dla młodych lub mniej znanych twórców rozpoczynających drogę twórczą,
- 2) nagroda honorowa jest przyznawana za całokształt dokonań twórcom dojrzałym związanym personalnie, bądź charakterem działalności z Opolem, a znanymi i docenianymi w kraju i poza jego granicami,
- 3) nagroda specjalna przyznawana jest za artystyczną promocję Opola w kraju i za granicą,
- 4) nagroda dla animatorów kultury jest przyznawana za wybitne osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania kultury,
- 5) nagroda w dziedzinie ochrony dziedzictwa kultury jest przyznawana za wyróżniające dokonania w zakresie opieki i ochrony dóbr kultury na terenie Opola.

VI. Charakterystyka zasobów i analiza stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

Analiza ma na celu zwięzłą charakterystykę zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego na tle zarysu historii obszaru gminy. Charakterystyka obejmuje całokształt dziedzictwa kulturowego gminy z uwzględnieniem krajobrazu kulturowego, poszczególnych typów i rodzajów zabytków.

Opole - miasto na prawach powiatu, położone w południowo-zachodniej Polsce, na Nizinie Śląskiej, nad rzeką Odrą, w granicach administracyjnych jest w centralnej części województwa opolskiego. Jego powierzchnia wynosi 9621 ha. Pod względem administracyjnym Opole jest stolicą województwa i powiatów: grodzkiego i ziemskiego opolskiego. Granicznymi gminami są gminy wiejskie Chrząstowice, Turawa, Łubniany, Dobrzeń Wielki, Dąbrowa, Komprachcice, Prószków i Tarnów Opolski.

1. Zarys historii.

Początki osadnictwa na terenie Opola przypadły na VIII-IX stulecie (na podstawie badań archeologicznych). Założnikiem miasta była osada, położona na północnym cyplu wyspy Pasieki – Ostrówek. Powstanie miasta typu zachodniego nad Odrą, wiąże się z osobą księcia Kazimierza I Opolskiego, prawnuka Bolesława Krzywoustego, za czasów którego Opole uzyskało prawa miejskie (około 1217 r.). W 1241 r. Tatarzy spalili przedgrodzie. W drugiej połowie XIII w. miasto stało się ważnym ośrodkiem handlowo-rzemieślniczym na szlaku z Wrocławia do Krakowa. Od 1327 r. księstwo opolskie znajdowało się pod zwierzchnictwem Czech; dzieliło losy polityczne Śląska. Ludność miasta w 1350 r. wynosiła ok. 2,3 tys. mieszkańców. Po śmierci w 1532 r. ostatniego Piasta opolskiego, księcia Jana II Dobrego, król czeski Ferdynand Habsburg oddał Opolszczyznę na 20 lat we władanie Hohenzollernom z linii ansbachskiej, a następnie księstwo przeszło pod bezpośrednie rządy habsburskie. Podczas wojny trzydziestoletniej, w 1632 r. Opole zostało zdobyte i splądrowane przez Szwedów. W latach 1645–1666 księstwa opolskie i raciborskie trzymali jako zastaw sum posagowych od swoich żon Habsburżanek polscy Wazowie. Podczas najazdu szwedzkiego na Rzeczpospolitą, w 1655 r. król polski Jan II Kazimierz przebywał wraz z dworem w Opolu.

W 1742 r. Opole weszło w skład państwa pruskiego. Od 1747 r. miasto utrzymywało stały garnizon wojskowy. Podczas wojny siedmioletniej (1756–1763) miasto dwukrotnie zajęli Austriacy (1757, 1762), a raz Rosjanie (1761). Podczas wojen napoleońskich, w 1807 r. wkroczyli sprzymierzeni z Francją Bawarczycy. W 1818 r. Opole zostało stolicą jednej z trzech rejencji prowincji śląskiej Prus. W latach 1819–1848 wyburzono mury miejskie i baszty, aby stworzyć korzystne warunki dla dalszego rozwoju. Duże ożywienie gospodarcze rozpoczęło się w 1843 r., gdy uruchomiono połączenie kolejowe z Wrocławiem. Towarzystwo temu wzmoczenie żeglugi na Odrze. W 1921 r. wynik plebiscytu (tylko 5% głosów za Polską) zdecydował o pozostawieniu Opola w granicach Niemiec. W styczniu 1945 r. wojska radzieckie zajęły miasto po ciężkich walkach. Zniszczeniu uległo ok. 60% zabudowy miejskiej. W wyniku postanowień jałtańsko-poczdamskich Opole zostało przyłączone do Polski. W miejsce wysiedlonej ludności niemieckiej, napłynęli osadnicy polscy i przesiedleńcy z Kresów Wschodnich. Ustanowienie w 1950 r. Opola stolicą nowego województwa przyspieszyło odbudowę i rozbudowę miasta. Główny ośrodek gospodarczy, naukowy, kulturalny i administracyjny województwa. Siedziba władz ziemskiego powiatu opolskiego. Jedna z historycznych stolic Górnego Śląska i jedno z najstarszych miast w Polsce.

Obecnie Stolica Opolszczyzny prężnie się rozwija gospodarczo, o czym świadczy fakt, iż znalazła się w elitarnym gronie 5 najlepszych, średniej wielkości miast o największym potencjale ekonomicznym w Polsce. To wyjątkowo cenne i prestiżowe wyróżnienie, które nie tylko oddaje dotychczasowy dorobek Opola w zakresie współpracy z inwestorami, ale daje też motywację do silniejszej pracy w przyszłości.

2. Krajobraz kulturowy.

Na krajobraz kulturowy gminy Opole składają się osiągnięcia cywilizacyjne człowieka utrwalone zarówno w pojedynczych obiektach i zespołach budowlanych, dziełach sztuki i rzemiosła jak i w zachowanych elementach zagospodarowania przestrzeni, na który składają się krajobrazy miejskie i wiejskie (obecnie ościenne dzielnice miasta takie jak: Wójtowa Wieś, Szczepanowice, Nowa Wieś Królewska, Półwieś, Gosławice, Grudzice, Malina, Wróblin). Decydujący wpływ na stan zachowania krajobrazu kulturowego gminy miały złożone dzieje pogranicza i docelowo zmiany granic Państwa Polskiego. W wyniku II wojny światowej zniszczeniu uległy nie tylko zabytki architektury, rozproszeni uległy cenne ruchomalia, ale w sposób drastyczny przerwana została ciągłość kulturowa ziem kształtowana od czasów średniowiecza. Zadecydowała o tym akcja repatriacji ludności cywilnej z terenów Polski wschodniej i centralnej, która wraz z zasiedlaniem tych ziem przywiozła ze sobą mieszankę tradycji i kultur, w znacznym stopniu oderwaną od spuścizny historycznej tego obszaru.

Pomimo zniszczeń wojennych i opisanych powyżej zjawisk społeczno-gospodarczych obszar gminy zachował wiele elementów zagospodarowania waloryzujących lokalny krajobraz kulturowy. Zróżnicowana rzeźba terenu, obecność rzeki Odry, kanału oraz powstałych po wyrobiskowych kamionkach, umożliwiają rozwój ukierunkowany na funkcje turystyczno-rekreacyjne. Miasto w dalszym ciągu kładzie spory nacisk na rozwój przemysłu wraz z rozwojem nowych form działania jak np.: tworzenie parku technologicznego oraz strefy ekonomicznej dla prywatnych inwestorów. Lokalizacja miasta w niedalekiej odległości od autostrady A4 (Wrocław – Kraków) wraz z dobrym połączeniem kolejowym w kierunku wschód – zachód staje się atrakcyjnym miejscem dla rozwoju działalności gospodarczej i inwestycyjnej. Dodatkowym, wciąż nie odkrytym atutem, mogą być walory kulturowe, których zachowanie i odpowiednia promocja mogą się stać jednym z motorów lokalnego rozwoju turystyki.

3. Zabytki nieruchome.

Zabytkami nieruchomymi są pojedyncze lub tworzące zespoły dzieła architektury i budownictwa, takie jak zamki, pałace, dwory, folwarki, zabytki sakralne, budowle użyteczności publicznej i mieszkalne, zabytki techniki, budownictwa obronnego, a także parki, ogrody, zespoły komponowanej zieleni, układy urbanistyczne i ruralistyczne, cmentarze, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

W mieście Opolu jest 165 obiektów zabytkowych, które zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie i opiece nad zabytkami podlegają wpisowi do rejestru zabytków województwa opolskiego i prawnej ochronie. Liczba tych obiektów nie jest stała z uwagi, iż wpisywane do rejestru są kolejne obiekty z gminnej ewidencji zabytków. Wpisu do rejestru zabytków dokonuje wojewódzki konserwator zabytków na wniosek właściciela. Z uwagi na małe zainteresowanie ścisłą ochroną konserwatorską, jaką jest rejestr, wiele cennych zabytków nadal znajduje się poza nim.

Historyczne zespoły przestrzenne.

W mieście Opolu wpisem obszarowym objęte jest stare miasto w obrysie średniowiecznych murów miejskich oraz zespół zabudowy śródmiejscowej.

Wpis układu urbanistycznego lub ruralistycznego niesie ze sobą konsekwencje odmienne od wpisu indywidualnego zabytku. Ochronie podlega historyczne rozplanowanie układu ulic i poszczególnych działek, pierzei, a także historyczne nawierzchnie i nawarstwienia kulturowe. Pozwolenia konserwatorskiego wymagają między innymi prace przy elewacjach budynków czy budowa nowych obiektów kubaturowych jak również ustawienie małej architektury i innych urządzeń w przestrzeni miejskiej starego miasta.

Zamki i pałace.

Zamki czyli budowle obronne z dziedzińcem zamkniętym z czterech stron. W Polsce budowane były od XIII do końca XV wieku.

Historia Opola sięga okresu przed rokiem 990. Kolejni władcy przyczyniali się do rozkwitu grodu. W 1220 roku, Kazimierz I rozpoczął budowę zamku książęcego na Ostrówku. Budowa została zakończona w 1289 r. przez Bolka I. Zamek stojący niedaleko rzeki Odry, górował nad miastem przez następne wieki. Obecnie możemy podziwiać jedynie jego pozostałość w postaci wieży Piastowskiej.

W XIV w. powstała też druga budowla w okolicach tzw. Górki, rozpoczęto budowę zamku górnego. On również nie przetrwał do czasów obecnych, jego pozostałości w postaci wieży i fragmentu murów podziwiać możemy przy ul. W. Opolczyka stanowiąca część zabudowy Zespołu Szkół Mechanicznych. Wieża jak i pomieszczenia podziemne z uwagi na opracowany projekt, w najbliższym czasie oczekują na podjęcie prac remontowych z adaptacją wewnątrz na cele turystyczne.

Pałace, czyli rezydencje mieszkalne, których głównym przeznaczeniem są cele reprezentacyjne. Nie miały one charakteru obronnego, jednak zdarzały się takie budowle (mamy wówczas do czynienia z tworem o nazwie „palazzo in forteca”). Pałace były wznoszone od XVI wieku.

W mieście nie znajdowała się żadna tego typu budowla. Natomiast na obrzeżach obecnego miasta a ówczesnie we wsi Halbendorf – Półwieś (dziś dzielnica miasta) znajdował się dwór, z zabudową folwarczną przy ob. ul. Partyzanckiej. Budynek dworski został rozebrany w 1960 r. Pozostały tylko zabudowania folwarczne.

Zespoły pałacowo –parkowo –folwarczne.

Typowym sposobem rozplanowania budynków folwarcznych było grupowanie ich na planie czworoboku, z dworem zajmującym jeden z boków i parkiem rozciągającym się na jego tyłach. Drugim spotykanym rozplanowaniem było odsunięcie rezydencji od zabudowy gospodarczej, przy zachowaniu jej regularnego układu z wewnętrznym czworokątnym podwórzem. Folwarki stanowią grupę budynków typu wiejskiego, zatem w ścisłym centrum miasta nie znajdziemy tego typu zabudowań.

Jedynym pozostałym folwarkiem jest zespół zabudowań przy ul. Partyzanckiej 76, dawniej wieś Półwieś, obecnie jedna z dzielnic w zachodniej części miasta pod tą samą nazwą.

Zachowane zabudowania znacznie przekształcone z pozostałością częściowego detalu i charakterystycznym układem zabudowy. Z uwagi na podział gruntów oraz wieloletnie zaniedbania trudno już dziś dostrzec założenie parkowe ze starodrzewem, które znajdowało się w sąsiedztwie. Budynek pałacu jak wspomniano wcześniej uległ rozbiórce a w jego miejscu postawiono zakład karny, który funkcjonuje do dziś.

Zabytkowe parki.

Opieką konserwatorską objęte są dwa parki w Opolu, tj. park miejski na wyspie Bolko wraz z ogrodem zoologicznym oraz park miejski Pasieka.

W ostatnich latach oba parki przeszły szereg zabiegów związanych z Rewitalizacją, która w przypadku parku na wyspie Bolko obejmowała naprawę istniejących ścieżek i dróg, oraz modernizację ścieżki zdrowia (nowa nawierzchnia, naprawa i uzupełnienie urządzeń sportowych). Odtworzona została kładka nad Kanałem Wińskim, powstał też nowy plac zabaw dla dzieci młodszych i starszych. Wyspa została wzbogacona w elementy małej architektury. Odnowione zostały także tablice informacyjne przy ścieżkach przyrodniczych. Założony został monitoring przy głównych wejściach do parku. Park zarówno ten na Bolko jak i terenach nadodrzańskich jest najchętniej odwiedzanym miejscem przez mieszkańców miasta. Jest zielonym azylem, w którym każdy niezależnie od wieku znajdzie sposób na aktywne spędzenie dnia. Należy stale monitorować i prowadzić zabiegi pielęgnacyjne w zakresie utrzymania zieleni jak i zapobiegać aktom wandalizmu jak również kontrolować sposób użytkowania terenu odnośnie organizacji pikników i innych wydarzeń.

Budownictwo sakralne.

Zabytki architektury związane z kultem religijnym różnych wyznań należą do jednych z najważniejszych elementów waloryzujących krajobraz kulturowy poszczególnych miejscowości. W znacznej mierze są to świątynie, które pełnią rolę dominant architektonicznych w obrębie historycznych układów przestrzennych. Wielokulturowość Opola związana jest z kościołem katolickim, judaizmem i obecnością gminy żydowskiej jak również z ewangelikami.

W mieście Opolu znajdują się 23 kościoły rzymsko-katolickie oraz Zbór Zielonoświątkowców, Kaplica Ewangelicko - Augsburgska jak i stara synagoga obecnie siedziba TVP Opole.

Cenne z zakresu zabudowy sakralnej są małe kaplice jak i duże zespoły klasztorne.

Do najcenniejszych zabytków o charakterze sakralnym z pewnością należą:

- Kościół Katedralny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego,
- Kościół Św. Trójcy wraz zabudową klasztoru ojców Franciszkanów – Zakon Braci Mniejszych,
- Kościół Matki Boskiej Bolesnej i Św. Wojciecha,
- Kościół p.w. Św. Sebastiana,
- Kościół Matki Boskiej Nieustającej Pomocy,
- Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej,
- kaplica Św. Aleksego jak i zespół zabudowy przy ul. Szpitalnej w Opolu prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Pielęgniarek wg III Reguły św. Franciszka,
- zespół zabudowy – siedziba Zgromadzenia Sióstr Szkolnych de Notre Dame,
- dawny zespół klasztoru Dominikanów – obecnie siedziba Uniwersytetu Opolskiego.

Mogiły, cmentarze.

Cmentarz czyli ukształtowany wycinek przestrzeni o programowo założonym grzebalnym przeznaczeniu, zorganizowanym zaś wedle pewnych dyrektyw - reguł kulturowych, związanych tak ze zrytualizowaniem form grzebania zmarłych, jak i z istnieniem pewnej tradycji sposobu utrwalania pamięci o nich.

Pierwsze cmentarze w Opolu znajdowały się – podobnie zresztą jak w innych średniowiecznych miastach – w obrębie murów miejskich, przy kościołach. Wiemy na pewno, że cmentarze istniały przy wszystkich trzech kościołach wewnątrz murów – kolegiacie św. Krzyża, kościele dominikanów na Górcie i kościele franciszkanów. Cmentarze istniały też przy kościołach usytuowanych poza murami – kościele św. Krzyża na Przedmieściu Odrzańskim i kościele św. Barbary na terenie obecnego placu Wolności. W Opolu proces likwidacji cmentarzy miejskich rozpoczął się na początku XIX wieku. Wszystkie wymienione wyżej nekropolie przykościelne zostały zamknięte. Na nowe miejsce wiecznego spoczynku opolan wyznaczono położony wówczas dość daleko za miastem, oddzielony odeń rzeką, plac na Przedmieściu Odrzańskim przy drodze na Wrocław.

W 1813 roku otwarto nowy komunalny cmentarz dla obu wyznań chrześcijańskich – ewangelików i katolików. Opolscy Żydzi chowali swych zmarłych na założonym w 1821 roku cmentarzu położonym na terenie pobliskiej Nowej Wsi Królewskiej. W 1831 roku niedaleko tej nekropolii, nieco bliżej miasta, otwarto pomocniczy cmentarz choleryczny.

W związku z dalszym rozwojem terytorialnym Opola, w granice miasta włączane były kolejne podmiejskie wioski, a razem z nimi – niewielkie wiejskie cmentarze.

Główny cmentarz miejski na Półwsi kilkakrotnie rozszerzano, jednak wobec wciąż rosnących potrzeb Opole stoi przed wyzwaniem znalezienia zupełnie nowego miejsca pochówku dla swoich mieszkańców. Tym bardziej warto pamiętać o nieocenionej historycznej wartości cmentarzy założonych na obecnym terenie miast w przeszłości.

W obrębie miasta istnieje obecnie dwadzieścia jeden nekropolii, w tym dziesięć czynnych. Administrowaniem większością polskich cmentarzy zajmuje się miasto Opole.

W mieście wymienić możemy następujące istniejące cmentarze tj.:

CMENTARZE CZYNNE

- Centralny Opole-Półwieś ul. Cmentarna

W tym objęte ścisłą ochroną konserwatorską aleja zasłużonych, d. cmentarz gminny, mogiła zbiorowa w alei zasłużonych, mogiła zbiorowa w alei zasłużonych.

- ul. Zielona
- ul. Tysiąclecia

- ul. Wyszomirskiego
- ul. Krapkowicka
- ul. Na Grobli/Oleska

CMENTARZE NIECZYNNE

- ul. Wrocławska/Bierkowice
- Choleryczny ul. Św. Jacka
- Wojenny ul. Katowicka
- Żydowski ul. Graniczna
- ul. Hubala/Brzozowa
- ul. Harcerska/Budowlanych
- ul. Wrocławska
- ul. Niemodlińska
- ul. Północna
- ul. Partyzancka
- ul. Aleja Przyjaźni

Budynki mieszkalne miejskie.

Kamienice były podstawą miejskiego budownictwa mieszkaniowego od średniowiecza po drugą połowę XX wieku. Obecnie w Polsce kamienice buduje się zazwyczaj jako plomby do istniejących już pierzei, kwartałów lub w czasie odbudowy zniszczonych starych miast.

Wśród zabytków nieruchomych to właśnie zabudowa mieszczańska stanowi największą liczbę obiektów zabytkowych. Podlega ona ochronie jako indywidualne obiekty wpisane do rejestru zabytków bądź zespół zabudowy jak w przypadku Rynku. W Opolu charakterystyczną zabudowę mieszczańską odnajdziemy wzdłuż ul. 1 Maja, oraz jej przecznic takich jak ul. W. Reymonta, ul. H. Kołłątaja, ul. Dubois, ul. Damrota, ul. T. Kościuszki, Plac M. Kopernika, czy zabudowa Rynku (częściowo odbudowanego po wojnie). Wymienić tu należy również zabudowę mieszczańską typu willowego o formie indywidualnych domów lub kamienic 3-4 rodzinnych. Wille i tego typu domy mieszczańskie znajdują się na „Pasiece”, w dzielnicy „generalskiej” czy również w okolicy ul. Ozimskiej i ul. Plebiscytowej.

Budynki pełniące funkcję mieszkalną w znacznym stopniu poddawane są pracom remontowo – konserwatorskim, a przy wpisanych do rejestru zabytków również z dofinansowaniem z Urzędu Miasta.

Budynki użyteczności publicznej.

Budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny.

Do tego typu budynków z pewnością należy budynek Ratusza, wybudowany w stylu renesansowym. Kolejnym budynkiem o randze urzędowej, to dawne Starostwo, dziś budynek użyteczności publicznej o charakterze handlowo - biurowym, przy ul. Krakowskiej 53, a także najmłodszy wśród urzędów - budynek Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Piastowskiej 14.

Z cenniejszych budynków użyteczności publicznej jest też z pewnością budynek Więzienia przy ul. Sądowej, Dworca Głównego oraz sąsiadujący z nim budynek Poczty Główniej przy ul. Krakowskiej jak i budynek Sądu i dawnej już szkoły przy pl. Daszyńskiego. Z kategorii oświaty do cenniejszych budynków należy barokowy obiekt w Zespole Szkół Mechanicznych przy ul. E. Omańczyka, Szkoła przy ul. W. Reymonta Zespół Szkół Elektrycznych przy ul. T. Kościuszki, oraz sąsiadujący modernistyczny budynek Zespołu Szkół Ekonomicznych. Budynek MDK jak również Biblioteka Wojewódzka. Dawne koszary a obecnie budynki zajmowane przez Sąd,

Uczelnię i Zakład Dozoru Technicznego przy ul. Plebiscytowej stanowią przykład zespołu zabudowy koszarowej zaprojektowanego kompleksowo wraz z ogrodzeniem.

Zabytki techniki.

Zasób zabytków techniki i architektury przemysłowej na terenie gminy przedstawia się stosunkowo skromnie. Wśród nich można znaleźć zespół budynków należący do kolei, zespół zabudowań po byłych cementowniach oraz zabudowania cementowni Piast, zespół budynków melioracyjnych należących do WIK w Opolu oraz śluzy, jaz i mosty których gospodarzem jest RZGW. Obiekty należące do zabytków techniki są zarówno ujęte w gminnej ewidencji zabytków jak i niektóre z nich zostały wpisane do rejestru zabytków. Z uwagi na znaczne gabaryty jak i związane z prowadzoną dawniej w tych obiektach działalnością gospodarczą i przemysłową, często popadają w ruinę i bywają trudne do adaptacji i przekształceń.

Kapliczki i figury przydrożne.

W znacznej mierze są to obiekty kojarzone z układem ruralistycznym. Opole jako miasto rozwijające się „pochłonęło” również pobliskie wsie a dziś dzielnice Opola, w których to możemy zobaczyć kapliczki oraz krzyże przydrożne. Przeważają jako obiekty wolnostojące, murowane, ceglane jak i otynkowane. Niektóre z nich pełniły funkcje dzwonic. W przypadku krzyży to stawiane w drodze na pola do dziś stanowią część krajobrazu kulturowego przedmieść.

4. Zabytki ruchome.

Na obraz zabytków ruchomych w gminie składają się w głównej mierze zespoły zabytkowych wyposażań wewnątrz kościelnych. W mieście znajduje się kilka muzeów oraz instytucji zajmujących się pozyskiwaniem, konserwacją oraz ekspozycją zabytków ruchomych.

Wśród muzeów możemy wyróżnić m.in.:

- Muzeum Śląska Opolskiego
- Muzeum Wsi Opolskiej
- Muzeum Diecezjalne
- oraz mecenat Uniwersytetu Opolskiego.

Zbytki ruchome również dzielimy na zabytki wpisane do rejestru zabytków oraz ewidencyjne. Dokładny spis i ewidencję zabytków ruchomych prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków w Opolu.

5. Zabytki archeologiczne.

Na terenie gminy Opole zlokalizowanych jest 13 stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych. Pozostałe stanowiska ujęte są w ewidencji i są chronione obowiązującymi planami miejscowymi, opisane są jako strefy „W” ochrony archeologicznej, bądź strefy „OW” – obserwacji archeologicznej.

Z punktu widzenia początków miasta ważnym stanowiskiem archeologicznym jest osada mieszcząca się na opolskim Ostrówku, na której miejscu stoi wieża Piastowska – pozostałość po rozebranych zamku, budynek Urzędu Wojewódzkiego oraz Amfiteatr. Pozostałe stanowiska rozmieszczone są w dzielnicach peryferyjnych miasta (dawnych założeniach wiejskich), m.in. Bierkowicach, Groszowicach, Wróblinie, Zakrzowie.

Różnego rodzaju znaleziska, głównie pochodzenia kultury łużyckiej, naczynia czy miejsca po pochówkach odnajdywane są w czasie prowadzenia prac polowych.

Wszystkie roboty ziemne (takie jak budowy, roboty instalacyjne, gazociągi, wodociągi, kanalizacje, kable energetyczne i telefoniczne, rowy melioracyjne) w obrębie stanowisk archeologicznych i ich sąsiedztwie, muszą być uzgadniane z Opolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i prowadzone, pod nadzorem specjalisty. Naruszenie stanowiska archeologicznego jest możliwe tylko po wcześniejszym przebadaniu danego miejsca.

O każdorazowym znalezisku archeologicznym należy informować WKZ.

6. Zabytki w Gminnej ewidencji zabytków (GEZ).

Gminna ewidencja zabytków stanowi podstawę do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz do przygotowania zapisów w studium a następnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Nie jest to dokument zamknięty i powinien podlegać okresowej aktualizacji, polegającej m.in.

na uzupełnianiu jej o kolejne budynki oraz na wykreśleniu z ewidencji obiektów nieistniejących oraz takich, które w wyniku gruntownej przebudowy (zmiana bryły budynku, układu i wielkości otworów okiennych, skucie wystroju elewacji itp.) utraciły wartości zabytkowe.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zmiany w gminnej ewidencji zabytków nie powodują nieważności ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz gminnego programu opieki nad zabytkami.

Przy obiektach ujętych w ewidencji zabytków oraz posiadających zapisy w MPZP ochronie podlega forma architektoniczna obiektu (gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej).

Z uwagi na szybko postępujące prace modernizacyjne budynków, często bez poszanowania wartości historycznych oraz bez jakichkolwiek projektów, należy propagować wśród mieszkańców zabytkowych domów wiedzę o wartości detalu architektonicznego, np. poprzez odpowiednie broszurowe opracowania, konkursy na poprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie, artykuły w prasie lokalnej.

7. Dziedzictwo niematerialne.

Ratyfikowana przez Polskę konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. nakłada na Państwo obowiązek inwentaryzacji zjawisk z zakresu tego dziedzictwa. Od 2013 r. trwa nabór w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego do Krajowej listy niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Utworzenie takiej listy ma na celu pokazanie bogactwa i różnorodności żywego dziedzictwa niematerialnego oraz społeczności kultuwującej własne tradycje co jest indywidualne dla każdego narodu.

Dziedzictwo kulturowe akumuluje i przechowuje wielorakie wartości: intelektualne, moralne, społeczne, religijne czy estetyczne. W procesie wychowania młodego pokolenia nie może zabraknąć wartości, gdyż wartość własnego dziedzictwa jest nam najbliższa a uświadomienie sobie, czym jest dziedzictwo kulturowe własnego regionu, miasta, wsi stanowi punkt wyjścia do kultuwowania, ożywiania czy reaktywowania lokalnych tradycji.

Działalność w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego oraz kształtowania współczesnego środowiska kulturowego na terenie miasta Opola prowadzą:

- Miejski Dom Kultury, wraz z oddziałami
- Państwowa Szkoła Muzyczna w Opolu
- Miejska Biblioteka Publiczna
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna.

8. Analiza szans i zagrożeń dla środowiska kulturowego Miasta Opola.

W celu określenia priorytetów i kierunków działań Programu Opieki nad Zabytkami oraz możliwości w zakresie ochrony zabytków miasta Opola opracowano analizę SWOT. Określono w niej słabe i mocne strony (czynniki wewnętrzne) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne) mające realny wpływ na stan dziedzictwa kulturowego gminy i perspektywy jego ochrony.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - miasto Opole – stolica województwa; - położenie geograficzne; - miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniające ochronę dziedzictwa kulturowego; - różnorodność zasobów zabytkowych; - zachowany w znacznym stopniu historyczny układ starego miasta w dawnym obrysie murów miejskich; 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan techniczny wielu obiektów zabytkowych w tym również wpisanych do rejestru zabytków; - niewielkie zrozumienie społeczne dla problematyki ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego; - słabe zrozumienie przez społeczność lokalną znaczenia ochrony zabytków ruralistycznych dla rozwoju lokalnego oraz słabe poczucie tożsamości kulturowej;

<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie w dobrym stanie większości obiektów sakralnych oraz obiektów użyteczności publicznej; - duża ilość zieleni miejskiej, parki zabytkowe, obszar natura 2000, pomniki przyrody i użytki ekologiczne; - powiększająca się oferta Uczelni Wyższych a wraz z nią napływ młodzieży i absolwentów; - tworzenie stref ekonomicznych i ofert dla prywatnych inwestorów; - działalność lokalnych organizacji pozarządowych w zakresie aktywizacji społeczności gminnej na rzecz promocji i ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych gminy; - dbałość mieszkańców o wygląd swoich obiektów. 	<ul style="list-style-type: none"> - nieprawidłowo bądź bez wymaganych uzgodnień prowadzone modernizacje obiektów zabytkowych, powodujące utratę ich walorów i wartości zabytkowych jak i utrata krajobrazu kulturowego w przestrzeni; - nieuporządkowany system własności; - zły stan techniczny budynków komunalnych; - niewystarczająca promocja miasta i gminy w zakresie dziedzictwa kulturowego; - migracja zarobkowa młodszych pokoleń; - niezadowolająca aktywność społeczna mieszkańców – brak identyfikacji z miastem; - niski poziom świadomości ludności w zakresie kultury i sztuki; - niedostateczny stan dróg i ulic, przeciążenie komunikacyjne; - niewystarczające środki finansowe przeznaczone na dotacje i remonty konserwatorskie.
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> - uwzględnienie w większym stopniu dziedzictwa kulturowego w dokumentach strategicznych i programach rozwojowych gminy oraz powiązanie promocji zabytków z turystyką; - zmiana funkcji i wykorzystanie nieczynnych lub opuszczonych obiektów budowlanych; - wzrost świadomości w postrzeganiu obiektu zabytkowego, jego walorów i lokacji kapitału; - preferencyjny system sprzedaży nieruchomości; - rewitalizacja terenów poprzemysłowych i osiedli „robotniczych” i komunalnych; - archeologiczne badania na terenach rewitalizowanych lub przewidzianych pod nowe inwestycje; - opracowanie programu rewitalizacji; - wielokulturowość mieszkańców; - dalszy rozwój turystyki, ekoturystyki i agroturystyki w oparciu o walory przyrodnicze i zabytkowe zasoby; - wzrost poziomu kształcenia absolwentów szkół ze świadomością dziedzictwa kulturowego i zasobów gminy; - kontakty z miastami partnerskimi w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk w obszarze ochrony zabytków; - wzrost świadomości tożsamości regionalnej; - maksymalne korzystanie z wszelkich programów pomocowych w celu pozyskania środków na remonty obiektów zabytkowych gminy oraz rozwój turystyki; - oznakowanie tras turystycznych pod kątem zabytków i atrakcji turystycznych; - zainteresowanie lokalną ofertą turystyczną i lokalnymi produktami; - wzrastająca aktywność młodych ludzi; - dogodne położenie komunikacyjne na krzyżujących się szlakach drogowych i kolejowych, bliskość autostrady, planowana rozbudowa obwodnicy. 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostatek środków finansowych gminy; - brak jasnych i przejrzystych zapisów prawnych regulujących ochronę zabytków; - pogarszający się stan techniczny obiektów zabytkowych na terenie miasta i gminy w tym degradacja stanu budownictwa komunalnego; - brak identyfikacji mieszkańców z miejscem, budynkiem a także z otoczeniem; - tendencja do modernizacji obiektów zabytkowych skutkująca utratą wartości zabytkowych; - odchodzenie od miejscowej tradycji w budownictwie przy budynkach nowopowstałych lub modernizowanych, utrata detalu architektonicznego przy prowadzonych termomodernizacjach; - parcelacja i wtórne podziały nieruchomości; - przeciążenia komunikacyjne; - niski ogólny stan świadomości ekologicznej; - negatywne nastawienie części właścicieli i użytkowników do ochrony zabytków, postrzeganej nie jako szansa zachowania wspólnego dziedzictwa, ale źródło represji i ograniczeń; - brak skutecznej egzekucji prawa w zakresie samowoli budowlanych oraz dewastacji i zanieczyszczania środowiska; - niski poziom architektury wśród zabudowy uzupełniającej starą tkankę miasta powoduje dysharmonię i bałagan urbanistyczny.

Analizując szanse i zagrożenia stanu dziedzictwa kulturowego na terenie gminy należy wskazać kilka elementów, które są już teraz lub w nieodległej przyszłości staną się znacznymi atutami Opola. Niewątpliwie do takich należy zaliczyć nasycenie cennymi zabytkami sakralnymi jak i niedocenionymi zabytkami techniki,

w kwestii zabudowy śródmiejskiej zachowane kamienice i wille miejskie co w uzupełnieniu z walorami krajobrazowymi może stanowić bogatą ofertę dla turystów.

Słabą stroną dziedzictwa kulturowego na terenie miasta jest niewykorzystanie potencjału istnienia osady na Ostrówku, która w wyniku działań związanych z rozwojem miasta została częściowo przebadana, ale wciąż oczekuje na swoją przemyślaną ekspozycję. Kolejną słabą stroną jest skromnie rozwinięta baza noclegowa w kwestii noclegów przystępnych cenowo w kategorii Hosteli, która nie zachęca do zatrzymywania się tu większych grup turystycznych oraz stosunkowo słaba aktywność mieszkańców w tym zakresie.

Istotnym minusem są możliwości finansowe Gminy, nie pozwalające dotychczas na przeznaczenie odpowiednich środków na rozszerzenie zakresu opieki nad zabytkami i zwiększenia dotacji na prace przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

VII. Założenia programowe.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Opole formułuje szereg działań związanych z opieką samorządu nad zabytkami gminy. Wyznaczone kierunki i zadania uwzględniają specyfikę dziejów gminy i charakter jej dziedzictwa kulturowego oraz są zgodne z celami wyznaczonymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Wskazaniem jest zwiększanie środków budżetowych gminy na pomoc finansową dla właścicieli obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru, zgodnie z podjętą uchwałą w sprawie zasad dofinansowania prac remontowo - konserwatorskich. Niewątpliwie przyczyni się to do zahamowania procesów degradacji zabytków i sukcesywnej poprawy ich stanu technicznego co zauważalne już jest na przestrzeni ostatnich lat.

Wskazane jest prowadzenie prac remontowo - konserwatorskich przez jednostki gminne zarządzające budynkami i obiektami zabytkowymi o prowadzenie prac zgodnie z zasadami konserwatorskimi i z poszanowaniem wartości zarówno detalu jak i całego obiektu. Ponadto postuluje się podjęcie działań w celu uporządkowania i oznaczenia nieczynnych historycznych cmentarzy (zabezpieczenie zachowanych nagrobków, przeprowadzenie prac porządkowych, ogrodzenie terenu, pielęgnacja zieleni), oznakowanie nieistniejących już a ważnych lokalnie obiektów historycznych oraz dziedzictwa niematerialnego jak pamięć o twórcach lokalnych.

Priorytetem samorządu gminnego powinna być również właściwa ekspozycja zabytków oraz szeroko rozumiana promocja dziedzictwa kulturowego, szczególnie w kontekście rozwoju turystyki, wynikającej z korzystnego położenia miasta na trasie turystycznej Wrocław - Kraków. Należy zwrócić uwagę na podjęcie działań zmierzających do jednolitego oznakowania najcenniejszych obiektów zabytkowych. Konieczna jest również promocja oraz edukacja o dziedzictwie kulturowym gminy, skierowana zarówno do turystów i inwestorów, ale również do mieszkańców.

VIII. Priorytety, kierunki działań, zadania.

Nadrzędnym celem polityki gminnej w zakresie ochrony zabytków jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, jego ochrona przed degradacją, systematyczna poprawa stanu technicznego, promocja oraz wykorzystanie zabytkowych zasobów w rozwoju turystyki i gospodarki. Osiągnięcie tego celu pozwoli w pełni wykorzystać potencjał związany z posiadaniem lokalnym dziedzictwem kulturowym.

Pełna realizacja poniższych celów i zadań dotyczących ochrony zabytków z terenu miasta Opola uzależniona jest z jednej strony od planowych i konsekwentnych działań samorządu w zakresie ochrony zabytków, z drugiej od włączenia problematyki ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych.

Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym ma na celu zahamowanie procesu degradacji lokalnych zabytków i przywracanie ich do dawnej świetności.

Zadania gminnego programu opieki:

Priorytet 1 – Ochrona i zarządzanie dziedzictwem kulturowym.

Zadania w perspektywie długoterminowej:

- planowanie i współpraca z innymi instytucjami i jednostkami miejskimi gminnymi zadań samorządowych w zakresie ochrony zabytków;
- zlecenie badań archeologiczno - konserwatorskich podczas prac inwestycyjnych w ścisłym centrum miasta prowadzonych przez gminę Opole;

- uporządkowanie kolorystyki elewacji oraz reklam umieszczanych na obiektach zabytkowych;
- wprowadzenie iluminacji najważniejszych obiektów, opracowanie Master Planu zakładającego działania w kierunku oświetlenia zarówno ulicznego jak i iluminacji wskazanych obiektów zabytkowych;
- opracowanie planu rewitalizacji miasta z uwzględnieniem terenów wzdłuż rzeki Odry;
- rewitalizacja terenów przemysłowych (zapisy w m.p.z.p.) jak i wprowadzanie nowych funkcji w dawną zabudowę gospodarczą oraz przemysłową;
- kontrola i administracyjne egzekwowanie zapisów zawartych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- utrzymywanie w dobrym stanie, prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich w obiektach zabytkowych należących (w całości lub tylko w części) do gminy Opole;
- utrzymanie i prowadzenie stałych prac pielęgnacyjnych terenów zielonych w strefach ochrony konserwatorskiej, podtrzymywanie tradycji zakładania przedogródków w centrum miasta;
- dalsze wspieranie finansowe prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach w formie przyznawanych dotacji z budżetu gminy;
- współpraca z OWKZ oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, przygotowanie porozumienia z przekazaniem zadań;
- ochrona dziedzictwa archeologicznego w ścisłym połączeniu z ochroną środowiska kulturowego i przyrodniczego.

Zadania w perspektywie krótkoterminowej:

- wspieranie działań rewitalizacji i utrzymania starych zabytkowych cmentarzy;
- poprawa dostępności do poszczególnych obiektów zabytkowych poprzez udostępnienie obiektów dla zwiedzających w ścisłej współpracy z właścicielem;
- zlecenie prac renowacyjnych cennych elementów architektonicznych, jak i opracowanie katalogu detalu architektonicznego, stolarki, sztukaterii;
- prowadzenie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków wraz z kartami zabytków;
- nadzorowanie prac przy obiektach wpisanych do gminnej ewidencji zabytków ze szczególnym naciskiem na zachowanie bryły i historycznej elewacji, dachów oraz stolarki;
- współpraca Biura Architekta Miejskiego z Biurem Urbanistycznym i Wydziałem Budownictwa i Architektury w zakresie planowanych prac inwestycyjnych, m.p.z.p., decyzjach o warunkach zabudowy oraz sprawdzanie uzgodnień z konserwatorem zabytków w zakresie prac przy zabytku;
- remont kapliczek i miejsc pamięci z zastosowaniem metod konserwatorskich;
- promowanie i nagradzanie „dobrych praktyk” konserwatorskich przy obiektach będących własnością prywatną;
- oznakowanie zabytków;
- pokazywanie udanych realizacji, informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych;
- uzupełnianie dokumentacji zabytkowych obiektów, badania konserwatorskie, archeologiczne, architektoniczne;
- weryfikacja i utworzenie katalogu dóbr kultury współczesnej;
- zachowanie detalu architektonicznego przy remontach elewacji budynków, wtórne wykorzystanie detalu, ekspozycja detalu architektonicznego, magazynowanie.

Preferowane zadania do realizacji.

Lp.	miejsce, adres	cel działania	realizacja
1.	Opole, ul. W. Opolczyka,	Zagospodarowanie terenów przed wieżą „Zamku Górnego” – dawna fosa- na cele rekreacyjne. - uczytelnienie fosy i ekspozycja fragmentu murów miejskich z możliwością wykorzystania terenu na działania edukacyjne i promocyjne;	2015 - 2019

2.	Opole, ul. W. Opolczyka, ul. E. Osmańczyka	Adaptacja pomieszczeń wieży „Zamku Górnego” wraz z przyległym schronem i udostępnienie ich dla zwiedzających wraz ze stworzeniem punktu turystycznego. - remont konserwatorski wraz ze wzmocnieniem sklepień lochu głodowego w wieży; - remont konserwatorski pomieszczeń w wieży z uczytelnieniem gotyckich wątków ceglanych; - stworzenie punktu obsługi turysty z zapleczem i salką edukacyjną.	2015-2019
3.	Opole, Mały Rynek, ul. Św. Wojciecha	Rewitalizacja przestrzeni miejskiej i uczytelnienie historycznych ciągów komunikacyjnych, w tym remont schodów prowadzących do kościoła p.w. MBB i Św. Wojciecha, uczytelnienie „pasażu” łączącego pl. M. Kopernika z ul. Św. Wojciecha; - iluminacja obiektów zabytkowych mająca na celu nocną ekspozycję zabytków; - adaptacja pomieszczenia przy MŚO z udostępnieniem mieszkańcom XVII w. studni miejskiej pomiędzy ul. Św. Wojciecha i ul. Krawiecką;	2015-2019
4.	Opole, pl. Św. Sebastiana	Rewitalizacja mająca na celu remont historycznego skweru na pl. Św. Sebastiana;	2016-2020
5.	Opole, pl. Kopernika, Mały Rynek	Zagospodarowanie placu M. Kopernika wraz z uwidocznieniem walorów zabytkowej zabudowy otaczającej plac; - dotacje na remonty konserwatorskie kamienic; - zagospodarowanie wzgórza uniwersyteckiego i terenów przyległych do Kościoła p.w. MBB i Św. Wojciecha;	2015-2020
6.	Opole, Rynek	Dotacje na prace remontowo – konserwatorskie; - wspieranie działań mających na celu przywrócenie walorów estetycznych i użytkowych kamienicom rynkowym; - poprawa estetyki placu rynkowego; - iluminacja kamienic i przestrzeni z uwzględnieniem wydarzeń i dekoracji świątecznej;	2016-2020
7.	Opole,	- wspieranie działań mających na celu prowadzenie prac konserwatorskich w opolskich świątyniach, m.in. w Katedrze Opolskiej; - dotacje na prace konserwatorskie i badania archeologiczne i architektoniczne; - nowe zagospodarowanie terenu wokół świątyni; - prace rewitalizacyjne wokół klasztoru o. Franciszkanów, z prowadzeniem prac remontowych muru ogrodzenia; - iluminacja obiektów sakralnych;	2015-2025
8.	Opole, układ urbanistyczny miasta w obrysie dawnych murów miejskich	- dotacje na remonty konserwatorskie; - opracowanie zasad dotyczących umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych;	2015-2019
9.	Opole, ul. Partyzancka	Adaptacja obiektów starego folwarku i rewitalizacja terenu; - koncepcja i adaptacja obiektów z rozróżnieniem na poszczególne funkcje;	2015-2020
10.	Opole, ul. J. Kochanowskiego	Współpraca z RZGW - adaptacja zabytkowych budynków gospodarczych wzbogacając ofertę rekreacyjną i turystyczną wyspy Bolko;	2015-2020

Priorytet 2 – Edukacja w zakresie ochrony zabytków oraz promocja dziedzictwa kulturowego.**Zadania w perspektywie długoterminowej:**

- wykorzystanie walorów zabytkowych, kulturowych i przyrodniczych jako promocja miasta, współpraca z Centrum Dialogu Obywatelskiego i Informacją Turystyczną;
- zachęcanie mieszkańców i organizacji pozarządowych do współpracy w ramach promocji i wiedzy o historii oraz zabytkach miasta;
- wspieranie badań i dokumentacji dziedzictwa kulturowego gminy;
- cykliczne wydarzenia, udział w targach turystycznych promując dziedzictwo miasta i regionu.

Zadania w perspektywie krótkoterminowej:

- zlecenie opracowania krótkich informacji o obiektach w mieście w celu publikacji i rozpowszechniania wiedzy;
- udział Gminy w Europejskich Dniach Dziedzictwa (wrzesień) oraz Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków (współpraca z Narodowym Instytutem Dziedzictwa – oddział w Opolu oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Opolu);
- zachęcenie mieszkańców do udziału w konkursach mających na celu przybliżenie historii miasta i wiedzy o zabytkach;
- aktualizowanie strony internetowej poświęconej zabytkom, upowszechnianie wiedzy i informacji w zakresie wykonywanych i planowanych prac przez gminę oraz umieszczanie ciekawych artykułów o historii miasta.

IX. Instrumentarium realizacji Gminnego programu opieki nad zabytkami.

Zakłada się, że zadania Gminnego programu opieki nad zabytkami miasta Opola będą realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych i jednostek mu podległych, Opolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Powiatowy Urząd Pracy, właścicieli oraz zarządców obiektów, parafie, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, w ramach posiadanych przez te jednostki kompetencji, praw i obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawnych.

W imieniu Miasta Opola zadania będą wykonywane m.in. w Biurze Architekta Miejskiego, poprzez Biuro Urbanistyczne, Wydział Ochrony Środowiska, Wydział Infrastruktury, Wydział Budownictwa i Architektury oraz we współpracy z jednostkami takimi jak: szkoły, gminne placówki kultury – biblioteka, ośrodek kultury.

Działania te będą realizowane w następujący sposób:

- prawnie (np. poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów o wartościach artystycznych i zabytkowych, prowadzenie gminnej ewidencji zabytków),
- finansowo (np. udzielanie dotacji na prace remontowe, konserwatorskie i prace budowlane przy zabytkach, środki budżetowe na zadania własne z przeznaczeniem na remonty i modernizacje zabytków będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających dofinansowanie ze środków zagranicznych, nagrody, ulgi finansowe),
- społecznie (działania stymulujące np. w zakresie edukacji, promocji, informacji, działań sprzyjających tworzeniu miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami oraz rozwojem turystyki),
- kontrolne (m.in. monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego – gminnej ewidencji zabytków),
- koordynacji (m.in. poprzez realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, związkami wyznaniowymi).

X. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.

Podstawową zasadę finansowania zadań z zakresu opieki nad zabytkami określa Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku. Zgodnie z zapisami zawartymi w rozdziale 7 ww. Ustawy, obowiązek sprawowania opieki nad zabytkami, w tym finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku spoczywa na osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej

posiadającej tytuł prawny do zabytku. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej ww. tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest jej zadaniem własnym.

Zadania wskazane w niniejszym programie opieki nad zabytkami odnoszą się do terenu całej gminy jako terytorium administracyjnego, a nie wyłącznie do władz samorządowych. Także źródła finansowania nie odnoszą się wyłącznie do środków, którymi dysponować może jedynie samorząd. Wsparciem dla realizacji zadań mogą być środki publiczne przekazywane w formie dotacji celowej, udzielanej na wniosek właściciela, użytkownika lub osób przez nieupoważnionych, będących zarówno osobami fizycznymi jak i jednostkami samorządu terytorialnego.

Dofinansowanie zadań związanych z opieką nad zabytkami może pochodzić z różnych źródeł: krajowych i zagranicznych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

• Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- dotacje wojewódzkie, powiatowe, gminne;
- dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji - fundusz kościelny;
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów;
- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa;
- programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

• Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych i funduszy spójności, w tym:
- Program Operacyjny Polska Cyfrowa (PO PC 2014- 2020)
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014 - 2020 (RPO WO 2014 - 2020)
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 (PO IŚ 2014-2020)

Realizacja i finansowanie przez samorząd lokalny zadań z zakresu ochrony zabytków.

Samorząd gminny.

Zgodnie z art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 1446) oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890) finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym.

W dniu 31 marca 2011 r. Rada Miasta Opola podjęła uchwałę nr VIII/106/11 (Dz. Urz. Woj. Opolskiego nr 48, poz. 613, zm. Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 882 z 2015 r.) w sprawie zasad i trybu postępowania o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie Gminy Opole, niestanowiących wyłącznej własności Gminy.

Przyznawanie dotacji odbywa się na podstawie odpowiednio złożonego wniosku na rok wcześniej przed planowaną inwestycją w celu zapewnienia środków w planowanym budżecie.

Tabela 1

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków.

LP.	GMINA	MIJSCOWOŚĆ	OBIEKT I ADRES OBECNY	ADRES DAWNY (Z DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU)	DATA POWSTANIA	NR DECYZJI O WPISIE DO REJESTRU
1.	Opole	Opole	układ urbanistyczny	miasto Opole w granicach średniowiecznego założenia		149/55 z 19.01.1955
2.	Opole	Opole	kościół pw. św. Krzyża			763/64 z 3.04.1964
3.	Opole	Opole	kościół seminaryjny pw. św. Sebastiana	kościół filialny pw. św. Sebastiana	1680, 1932	1949/71 z 15.06.1971
4.	Opole	Opole	kościół parafialny pw. MB Bolesnej	kościół parafialny pw. NMP wraz z wnętrzem	XIV, XVII-XIX	125/54 z 3.09.1954
5.	Opole	Opole	kaplica pw. św. Wojciecha		XIII-XVII	756/64 z 31.03.1964
6.	Opole	Opole	budynek Collegium Maius UO, pl. Kopernika 11	budynek poszpitalny, d. klasztor dominikanów		2370/97 z 20.05.1997
7.	Opole	Opole – Nowa Wieś Królewska	zespół kościelno – plebański wraz z obszarem w obrębie ogrodzenia: kościół parafialny p.w. MB Nieustającej Pomocy, plebania, budynek gospodarczy, ogród, aleja lipowa, ogrodzenia, Plac Kościelny 2a			165/2011 z 28.07.2011
8.	Opole	Opole - Półwieś	kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła, ul. Domańskiego			164/2011 z 8.07.2011
9.	Opole	Opole	kościół franciszkanów wraz z klasztorem i dziedzińcem		XIV, XVII	764/64 z 5.04.1964
10.	Opole	Opole - Groszowice	kościół parafialny pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej wraz z ogrodzeniem i otoczeniem w jego obrębie		1880 - 1883	244/2016 z 21.01.2016
11.	Opole	Opole	kaplica św. Aleksego		XV	765/64 z 3.04.1964
12.	Opole	Opole	dawny szpital św. Aleksego		1865/66, 1912/13	2007/74 z 24.04.1974
13.	Opole	Opole	byłe kolegium jezuickie, obecnie muzeum, Mały Rynek 7		XV, XVII, XVIII	156/55 z 4.03.1955
14.	Opole	Opole	cmentarz, ul. Budowlanych/ Harcerska		przed 1833, II poł. XIX	216/89 z 25.08.1989
15.	Opole	Opole	cmentarz żydowski, ul. Graniczna	ul. Poniatowskiego	1822, 1866, 1969	223/89 z 6.11.1989
16.	Opole	Opole	cmentarz wojenny Armii Radzieckiej, ul. Katowicka		1945	143/86 z 10.09.1986
17.	Opole	Opole Bierkowice	cmentarz i kaplica – dzwonnica, ul. Wrocławska		II poł. XIX, przed 1883	215/89 z 25.08.1989
18.	Opole	Opole Nowa Wieś Królewska	cmentarz komunalny z kaplicą, ul. Zielona		1901-1902	218/89 z 28.09.1989

19.	Opole	Opole Gosławice	cmentarz „Na Grobli” wraz z kaplicą, ul. Oleska		II poł. XIX	214/89 z 17.08.1989
20.	Opole	Opole Półwieś	mogiła zbiorowa 242 ofiar terroru hitlerowskiego w alei zasłużonych, cmentarz komunalny, ul. Cmentarna			153/87 z 9.06.1987
21.	Opole	Opole Półwieś	mogiły 3 ofiar terroru hitlerowskiego w alei zasłużonych, cmentarz komunalny, ul. Cmentarna			154/87 z 9.06.1987
22.	Opole	Opole Półwieś	kwatery składająca się z 12 mogił żołnierzy WP, cmentarz gminny, ul. Cmentarna			157/87 z 31.07.1987
23.	Opole	Opole Półwieś	aleja zasłużonych na cmentarzu komunalnym, ul. Cmentarna			158/87 z 31.07.1987
24.	Opole	Opole Bierkowice	kapliczka, ul. Wrocławska		XVIII	638/59 z 13.11.1959
25.	Opole	Opole Grudzice	kapliczka, ul. Grudzicka			53/2007 z 12.06.2007
26.	Opole	Opole Gosławice	kapliczka – dzwonnica, cmentarz komunalny, ul. Oleska		XVIII	2035/78 z 21.04.1978
27.	Opole	Opole - Wróblin	kapliczka – dzwonnica wraz z ogrodzeniem, ul. Sołtysów			182/2012 z 27.01.2012
28.	Opole	Opole - Zakrzów	kaplica św. Anny wraz z ogrodzeniem i otoczeniem w obrębie, ul. św. Anny			192/2012 z 27.07.2012
29.	Opole	Opole	kapliczka, ul. Poprzeczna			143/2011 z 31.01.2011
30.	Opole	Opole	park miejski na Wyspie „Bolko”: park ludowy		1913	291/93 z 2.03.1993
31.	Opole	Opole	ogród zoologiczny		1930	291/93 z 2.03.1993
32.	Opole	Opole	park miejski „Pasięka”		lata 40-te XIX, lata 30-te XX	18/2002 z 11.12.2002
33.	Opole	Opole Bierkowice	park etnograficzny, ul. Wrocławska 174			284/92 z 28.01.1992
34.	Opole	Opole	wieża zamku górnego, Plac Kopernika	wieża i fragment dawnego muru dawnego zamku piastowskiego, Plac Kopernika	k. XIV, XIX	754/64 z 31.03.1964
35.	Opole	Opole	wieża Piastowska		1300, XX	188/56 z 20.01.1956
36.	Opole	Opole	mury obronne i łupina obronna nad Odrą, ul. Nadbrzeżna		XIV	755/64 z 31.03.1964
37.	Opole	Opole	baszta na terenie sióstr Notre Dame, ul. Mały Rynek		XIV	753/64 z 31.03.1964
38.	Opole	Opole	zespół budynków dworca PKP (budynek główny z przejściem podziemnym, budynek hallu kasowego, budynki zaplecza, budynek pocztowo – telegraficzny,			2227/90 z 11.09.1990

			tunele do peronów, wiaty peronowe, budynek komisariatu)			
39.	Opole	Opole	hala wachlarzowa – wagonownia, ul. ks. Popieluszki 59			132/2010 z 28.12.2010
40.	Opole	Opole	budynek (kamienica), ul. Armii Krajowej 6			5/2001 z 23.10.2001
41.	Opole	Opole	dom, ul. Armii Krajowej 7	budynek, ul. Armii Ludowej 7	k. XIX	2121/86 z 28.04.1986
42.	Opole	Opole	budynek mieszkalny – kamienica, ul. Armii Krajowej 16		1906	21/2003 z 2.04.2003
43.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ob. dom wycieczkowy PTTK, ul. Barlickiego 2a		pocz. XX	2202/89 z 31.08.1989
44.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ob. Ognisko Plastyczne, ul. Barlickiego 15		k. XIX	2234/94 z 20.09.1994
45.	Opole	Opole	zespół budynków Związku Polaków w Niemczech, ul. Buczka – Łangowskiego: dawny budynek wydawnictwa „Nowiny”, dawne zabudowania spółdzielni art. Rolniczych „Rolnik”: budynek główny, budynki gospodarcze - magazyn i stajnia			2095/84 z 15.06.1984
46.	Opole	Opole	budynek mieszkalny (administracyjno-usługowy), ul. Cmentarna 7a		l. 20 i 30 XX	2393/99 z 21.10.1999
47.	Opole	Opole	budynek przy ul. Damrota 1/ Krakowskiej 49			188/2012 z 11.06.2012
48.	Opole	Opole	budynek banku, ul. Damrota 2		pocz. XX	2041/78 z 15.11.1978
49.	Opole	Opole	budynek mieszkalny – kamienica, ul. Damrota 8		1910	10/2001 z 15.07.2001
50.	Opole	Opole	budynek, ul. Damrota 10a		ok. 1920	2316/93 z 12.02.1993
51.	Opole	Opole	zespół budynków Sądu Okręgowego, ul. Daszyńskiego 1-2		ok. 1910	40/2005 z 19.05.2005
52.	Opole	Opole	kamienica wraz z gruntem w granicach fundamentowania, ul. Grunwaldzka 4		k. XIX	243/2016 z 11.01.2016
53.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Grunwaldzka 5		ok. 1890	2257/91 z 9.05.1991
54.	Opole	Opole	kamienica z gruntem w granicach fundamentowania, ul. Grunwaldzka 6		k. XIX	238/2015 z 1.10.2015
55.	Opole	Opole	budynek, ul. Grunwaldzka 23			2290/91 z 21.11.1991
56.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Grunwaldzka 25		XIX/XX	2358/96 z 19.03.1996
57.	Opole	Opole	dom (kamienica) ul. Katedralna 10			193/2012 z 30.07.2012
58.	Opole	Opole	dom, Pl. Kopernika 3	budynek, Pl. Armii Czerwonej 3		2210/90 z 20.03.1990

59.	Opole	Opole	dom, Pl. Kopernika 4	budynek. Pl. Armii Czerwonej 4		2211/90 z 20.03.1990
60.	Opole	Opole	dom, Pl. Kopernika 5	budynek. Pl. Armii Czerwonej 5		2212/90 z 20.03.1990
61.	Opole	Opole	3 domy, pl. Kopernika 8, 9, 10	zespół budynków mieszkalno-usługowych, Pl. Armii Czerwonej 7, 8, 9, 10	pocz. XX	2002/73 z 17.04.1973
62.	Opole	Opole	budynek, Pl. Kopernika 15	budynek mieszkalno – usługowy, ul. Marchlewskiego 7	pocz. XX	2249/90 z 29.12.1990
63.	Opole	Opole	elewacja frontowa, ul. Koraszewskiego 3	ściana frontowa rozebranego budynku ul. Koraszewskiego 3	k. XIX	2086/82 z 20.07.1982
64.	Opole	Opole	budynek, ul. Koraszewskiego 7		k. XIX	2220/90 z 12.06.1990
65.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Koraszewskiego 9		XIX	2219/90 z 11.06.1990
66.	Opole	Opole	elewacja frontowa, ul. Koraszewskiego 14	ściana frontowa budynku, przy ul. Koraszewskiego 14	p. XIX	2074/82 z 17.03.1982
67.	Opole	Opole	szkoła, ul. Kościuszki 14	budynek, ul. Kościuszki 14	1894 – 99, 1912/13, 1925/26	2245/90 z 29.12.1990
68.	Opole	Opole	kamienica, ul. Kościuszki 17		II poł. XIX	2349/95 z 6.05.1995
69.	Opole	Opole	kamienica, ul. Kościuszki 19			203/2013 z 2.04.2013
70.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Kościuszki 25		1913	2336/94 z 17.10.1994
71.	Opole	Opole Nowa Wieś Królewska	budynek szkoły parafialnej, ul. Pl. Kościelny 2		1899	1/2001 z 20.05.2001
72.	Opole	Opole	kamienica, ob. budynek biurowy, ul. Krakowska 28	dom mieszkalny (kamienica), ul. Krakowska 28	1890	2224/90 z 25.06.1990
73.	Opole	Opole	budynek poczty, ul. Krakowska 46		1854	2036/78 z 13.07.1978
74.	Opole	Opole	budynek administracyjny, ul. Krakowska 53		II poł. XIX	2042/79 z 8.01.1979
75.	Opole	Opole	kamienica mieszkalna, ul. Kropidły 1		II poł. XIX	2255/91 z 29.04.1991
76.	Opole	Opole	dom opieki społecznej gminy ewangelickiej, ob. budynek administracyjny, ul. Kropidły 5		k. XIX	2321/93 z 7.06.1993
77.	Opole	Opole	dom „Villa Helena”, ul. Kropidły 8-8a	budynek mieszkalny, ul. Kropidły 8	XIX	2353/95 z 5.12.1995
78.	Opole	Opole	dom, ul. Książąt Opolskich 10		ok. 1880	2203/89 z 11.09.1989
79.	Opole	Opole	dom, ul. Książąt Opolskich 36 B		1900	2246/90 z 3.01.1991
80.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. 1 Maja 7		II poł. XIX	2091/82 z 14.12.1982

81.	Opole	Opole	dom, ul. 1 Maja 11		1890	2155/87 z 6.03.1987
82.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. 1 Maja 13		1890	2164/87 z 27.05.1987
83.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. 1 Maja 15		1890	2158/87 z 30.04.1987
84.	Opole	Opole	budynek, ul. 1 Maja 17		1890	2159/87 z 30.04.1987
85.	Opole	Opole	dom, ul. 1 Maja 19		1890	2160/87 z 30.04.1987
86.	Opole	Opole	dom, ul. 1 Maja 21		ok. 1890	2165/87 z 29.05.1987
87.	Opole	Opole	budynek mieszkalny (kamienica), ul. 1 Maja 31			17/2002 z 27.11.2002
88.	Opole	Opole	dom, ul. 1 Maja 33		1900	2173/87 z 15.09.1987
89.	Opole	Opole	budynek biurowo- warsztatowy w dawnej fabryce prefabrykatów, ul. Marka z Jemielnicy 2			2200/89/90 z 10.07.1990
90.	Opole	Opole	portiernia z wieżą strażniczą z ogrodzeniem i bramami, ul. Marka z Jemielnicy 2			2201/89/90 z 3.09.1990
91.	Opole	Opole	pałacyk właściciela, ul. Marka z Jemielnicy 2	dom mieszkalny		2043/79 z 27.12.1979
92.	Opole	Opole	dom, ul. Malczewskiego 4	dom, ul. Przeskok 4	XVIII, XX	1699/66 z 27.09.1966
93.	Opole	Opole	dom, ul. Matejki 4		XIX/XX	2311/92 z 30.12.1992
94.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Matejki 6			2262/91 z 13.03.1991
95.	Opole	Opole	dom, ul. Matejki 10		k. XIX/XX	2312/92 z 30.12.1992
96.	Opole	Opole	Muzeum Jeńców Wojennych, ul. Minorytów 3	dom mieszkalny, ul. Minorytów 3	XVIII- XX	2278/91 z 7.08.1991
97.	Opole	Opole	dom szwajcarski „Grabówka”, ul. Mozarta 7		k. XIX	2363/96 z 30.12.1996
98.	Opole	Opole	dom, ul. Niedziałkowskiego 5		k. XIX	2225/90 z 29.06.1990
99.	Opole	Opole	dom, ul. Niedziałkowskiego 9		k. XIX	2237/90 z 29.06.1990
100.	Opole	Opole	dom, ul. Niedziałkowskiego 18		II poł. XIX	2253/90 z 28.12.1990
101.	Opole	Opole	dom, ul. Odrowążów 2		1902	2223/90 z 22.06.1990
102.	Opole	Opole	zespół obiektów, ob. WiK, ul. Oleska 66 (budynek pompowni, wieża ciśnień, komin, zbiornik wody czystej nr 1, filtry powolne, obudowa studni)		1896	2076/82 z 3.06.1982
103.	Opole	Opole	dom, ul. Osmańczyka 11	dom, ul. Mondrzyka 11	XVIII-XX	701/64 z 16.01.1964
104.	Opole	Opole	dom, ul. Osmańczyka 16			7/2001 z 28.12.2001
105.	Opole	Opole	dom, ul. Ostrówek 19			2230/90 z 20.07.1990
106.	Opole	Opole	budynek mieszkalny (kamienica), ul. Ozimska 8		pocz. XX	2394/99 z 27.12.1999

107.	Opole	Opole	dom, ob. budynek wystawienniczy (dawne BWA), ul. Ozimska 10		pocz. XIX	2322/93 z 16.07.1993
108.	Opole	Opole	budynek, ul. Ozimska 18		k. XIX	2328/93 z 22.12.1993
109.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Ozimska 38		1892-93	2333/94 z 1.10.1994
110.	Opole	Opole	dom – kamienica, ul. Ozimska 67			163/2011 z 8.07.2011
111.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Pasieczna 9		2 poł. XIX	2256/91 z 25.04.1991
112.	Opole	Opole	kładka dla pieszych na kanale Młynówka pomiędzy ulicami Piastowską i Mozarta tzw. most groszowy		pocz. XIX	2313/92 z 23.12.1992
113.	Opole	Opole	zespół obiektów hydroinżynierskich na kanale Młynówka na 155 km rzeki Odry, ul Piastowska: śluza mała komorowa		XIX/XX	2198/89 z 22.09.1989
114.	Opole	Opole	zespół obiektów hydroinżynierskich na kanale Młynówka na 155 km rzeki Odry, ul Piastowska: jaz stały		XIX/XX	2198/89 z 22.09.1989
115.	Opole	Opole	budynek mieszkalno-usługowy, ul. Piastowska 1-1a – hotel PIAST		XIX/XX	2096/84 z 27.08.1984
116.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Piastowska 3		pocz. XX	2222/90 z 6.07.1990
117.	Opole	Opole	Urząd Wojewódzki, ul. Piastowska 14-15	Zespół budynków, ul. Piastowska 14-15: budynek główny biurowy, łącznik 2 kondygnacyjny, skrzydło boczne zachodnie, skrzydło boczne wschodnie, otoczenie budynku, drzewostan oraz warstwa kulturowa	1. 30 XX	2284/91 z 26.09.1991
118.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Piastowska 16 (d. Dom Kantora)		k. XIX	2103/84 z 22.11.1984
119.	Opole	Opole	budynek, ul. Piastowska 20 (ob. WBP)		2 poł. XIX	2241/90 z 6.11.1990
120.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Piastowska 22		XIX/XX	2285/91 z 1.10.1991
121.	Opole	Opole	dom, ul. Piłsudskiego 10/ Spychalskiego 2	budynek mieszkalny, Pl. Hanki Sawickiej 10	k. XIX	2118/85 z 27.12.1985
122.	Opole	Opole	budynek w zespole koszar, ul. Plebiscytowa 5		1896-98	2372/97 z 11.08.1997
123.	Opole	Opole	dom, ul. Podgórna 1		1890	2319/93 z 18.03.1993
124.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Powstańców Śląskich 11		pocz. XX	2248/90 z 18.12.1990

125.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Powstańców Śląskich 19		2 poł. XIX	2232/90 z 8.01.1991
126.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Powstańców Śląskich 22		k. XIX	2231/90 z 20.07.1990
127.	Opole	Opole	zespół obiektów Zakładu Naprawczego Taboru Kolejowego, ul. Rejtana 7 w składzie: budynek hal remontowych, kompleks obiektów elektroenergetycznych (kotłownia z kominem, budynek podstacji wysokiego napięcia z warsztatem naprawczym), budynek kuźni z obręczarnią, odlewnią i lakiernią budynek administracyjno-magazynowy, magazyny tekstylne I, II, budynek tapicerni, wodociągowa wieża ciśnień, tory kolejowe w obrębie zakładu		pocz. XX	232/2015 z 20.02.2015
128.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Reymonta 7			2266/91 z 8.07.1991
129.	Opole	Opole	dom, ul. Reymonta 9			2221/90 z 5.07.1990
130.	Opole	Opole	budynek – kamienica, ul. Reymonta 47		4 ćw. XIX	2403/2001 z 7.03.2001
131.	Opole	Opole	budynek mieszkalny - kamienica, ul. Reymonta 49			8/2001 z 28.03.2002
132.	Opole	Opole	dom mieszkalny, „Dom Rybaka”, ul. Rybacka 5		k. XIX	2109/85 z 23.04.1985
133.	Opole	Opole	zespół architektoniczny Rynku (1, 2, 3, 3of., 4, 5-6, 7, 8-9, 10, 11a, b, c, 12-14, 15a, b, c, 16, 16a, b, 17, 19, (bez bramy 17-19), 21, 23, 26, 27, 28-29, 30-31, 32, 32a)			2337/94 z 12.10.1994
134.	Opole	Opole	dom mieszkalny, tzw. Apteka pod Lwem, Rynek 1		XVI, XVIII	751/64 z 31.03.1964
135.	Opole	Opole	dom mieszkalny, Rynek 10		1618, XIX/XX	589/59 z 12.10.1959
136.	Opole	Opole	brama budynku, Rynek 17-19		rekonstrukcja po 1950	2325/93 z 20.09.1993
137.	Opole	Opole	dom, Rynek 30		1621, XVIII, rekonstrukcja po 1950	52/48 z 26.02.1948 25/48 z 10.04.1948
138.	Opole	Opole	dom, Rynek 31		1621, XVIII, rekonstrukcja po 1950	13/48 z 10.04.1948 27/48 z 10.04.1948
139.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Sądowa 1		k. XIX	2077/82 z 11.06.1982
140.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Sądowa 3		k. XIX	2078/82 z 15.06.1982
141.	Opole	Opole	budynek więzienia, ul. Sądowa 4		k. XIX	2298/92 z 29.06.1992
142.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Sądowa 5		k. XIX	2079/82 z 22.06.1982

143.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Sądowa 7		k. XIX	2080/82 z 22.06.1982
144.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Sądowa 9		k. XIX	2081/82 z 22.06.1982
145.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, Pl. Sebastiana 5 oficyna		1890/92	2340/94 z 15.12.1994
146.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Sempołowskiej 2		po 1811	1971/72 z 17.11.1972
147.	Opole	Opole	budynek, ul. Sempołowskiej 3		k. XIX	2209/90 z 27.03.1990
148.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Sienkiewicza 1a		I poł. XIX	2094/84 z 25.04.1984
149.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Sienkiewicza 34		ok. 1900	2162/87 z 28.05.1987
150.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Spychalskiego 32		1895/97	2335/94 z 27.09.1994
151.	Opole	Opole	dom, ul. Staromiejska 12	ul. Ks. Opolskich 12	ok. 1860	2204/89 z 11.09.1989
152.	Opole	Opole	kamienica, ul. Ściegiennego 7			49/2006
153.	Opole	Opole	Dom Kultury, ul. Strzelców Bytomskich 1	budynek	II poł. XIX	2254/91 z 8.06.1991
154.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Strzelców Bytomskich 10		XIX/XX	2244/90 z 7.11.1990
155.	Opole	Opole	fragment dawnej zabudowy miasta, domy ul. Studzienna 1-3 wraz z odcinkiem tej ulicy i zielenią		XIX	2061/81 z 20.01.1981
156.	Opole	Opole	synagoga, ul. Szpitalna 1		1840/41	2154/87 z 6.03.1987
157.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Szpitalna 3			2229/90 z 20.07.1990
158.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. Szpitalna 5		ok. 1860	2163/87 z 28.05.1987
159.	Opole	Opole	spichlerz zbożowy, ul. Szpitalna 9		1880	2156/87 z 5.03.1987
160.	Opole	Opole	spichlerz, ob. biuro, ul. Szpitalna 17a			2187/88 z 19.12.1988
161.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. św. Wojciecha 7	dom mieszkalny, ul. św. Wojciecha 6	XIX, XX	157/55 z 9.03.1955
162.	Opole	Opole	dom mieszkalny, ul. św. Wojciecha 13	dom mieszkalny, ul. św. Wojciecha 10		158/55 z 9.03.1955
163.	Opole	Opole	kamienica, ul. Wrocławska 2		XIX/XX	39/2005 z 26.04.2005
164.	Opole	Opole	budynek, ob. Archiwum Państwowe, ul. Zamkowa 2			2060/81 z 7.01.1981
165.	Opole	Opole	budynek mieszkalny, ul. Żeromskiego 5			2265/91 z 9.07.1991

Tabela 2

Rejestr zabytków ruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

1.	Opole	Opole	Wyposażenie kościoła katedralnego pw. Podwyższenia Św. Krzyża – ołtarz drewniany 1652 r.	Ks.B.t.I-55/57 05.12.1957 r.
2.	Opole	Opole	Ołtarz pw. św. Anny	Ks.B.t.I-56/57 05.12.1957 r.
3.	Opole	Opole	Balustrada z kutej kraty 1730	Ks.B.t.I-57/57 05.12.1957 r.

4.	Opole	Opole	Obraz – Matka Boska Piekarska	Ks.B.t.I-58/57 05.12.1957 r.
5.	Opole	Opole	Epitafium Andrzeja Schwinke	Ks.B.t.I-78/57 20.12.1957 r.
6.	Opole	Opole	Epitafium Małgorzaty Schreiber	Ks.B.t.I-79/57 20.12.1957 r.
7.	Opole	Opole	Płyta nagrobna Karoliny Józefy Lynckner	Ks.B.t.I-80/57 20.12.1957 r.
8.	Opole	Opole	Płyta nagrobna Małgorzaty von Oppersdorff	Ks.B.t.I-81/57 20.12.1957 r.
9.	Opole	Opole	Epitafium Adama Bees	Ks.B.t.I-82/57 20.12.1957 r.
10.	Opole	Opole	Płyta z d. krypty rodziny Oppersdorffów	Ks.B.t.I-83/57 20.12.1957 r.
11.	Opole	Opole	Płyta z d. wejścia do krypty rodziny v. Bees	Ks.B.t.I-84/57 20.12.1957 r.
12.	Opole	Opole	Fragmenty epitafium Joachima Jędryczki i jego żony	Ks.B.t.I-86/57 20.12.1957 r.
13.	Opole	Opole	Ołtarz boczny pw. św. Urbana	Ks.B.t.I-93/56 31.10.1953 r.
14.	Opole	Opole	Krata przy kaplicy pw. św. Anny	Ks.B.t.I-97/57 20.12.1957 r.
15.	Opole	Opole	Epitafium rodziny Skopek	Ks.B.t.I-98/57 20.12.1957 r.
16.	Opole	Opole	Epitafium Henryka Zieglera	Ks.B.t.I-99/57 20.12.1957 r.
17.	Opole	Opole	Ambona klasycystyczna	Ks.B.t.I-103/57 20.12.1957 r.
18.	Opole	Opole	Epitafium Barbary von Oppersdorff	Ks.B.t.I-109/57 20.12.1957 r.
19.	Opole	Opole	Epitafium Krystyny von Oppersdorff	Ks.B.t.I-110/57 20.12.1957 r.
20.	Opole	Opole	Epitafium Jana von Oppersdorff	Ks.B.t.I-111/57 20.12.1957 r.
21.	Opole	Opole	Tryptyk (przeniesiony z Gołkowic)	Ks.B.t.I-143/58 10.10.1958 r.
22.	Opole	Opole	Ambona (przeniesiona z kościoła w Głuchołazach)	Ks.B.t.I-279/63 07.02.1963 r.
23.	Opole	Opole	Tryptyk	Ks.B.t.II-480/70 16.03.1970 r.
24.	Opole	Opole	Zespół zabytków	Ks.B.t.IV-697/1-76/77 09.12.1976 r.
25.	Opole	Opole	Chrzcielnica gotycka	Ks.B.t.VI-936/94 23.11.1994 r.
26.	Opole	Opole	Zespół ołtarzy z prezbiterium	Ks.B.t.VI-968/00 07.07.2000 r.
27.	Opole	Opole	Zespół zabytków ruchomych (obrazy, rzeźby, witraż)	Ks.B.t.III-257/1-18/12 26.04.2012 r.
28.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, przy kościele katedralnym pw. Podwyższenia Krzyża Św.	Ks.B.t.V-771/89 05.06.1989 r.
29.	Opole	Opole	Zespół zabytków przy katedrze Podwyższenia Krzyża Św.: Ogrójec, Grupa Ukrzyżowania, Krzyż	Ks.B.t.II-119/1-3/08 30.01.2008 r.
30.	Opole	Opole	Wyposażenie kościoła parafialnego pw. MB Bolesnej („Na Górcze”) – ołtarz boczny	Ks.B.t.I-63/57 20.12.1957 r.
31.	Opole	Opole	Ołtarz pw. św. Józefa	Ks.B.t.I-64/57 20.12.1957 r.

32.	Opole	Opole	Ambona	Ks.B.t.I-65/57 20.12.1957 r.
33.	Opole	Opole	Obraz – św. Tomasz z Akwinu	Ks.B.t.I-66/57 20.12.1957 r.
34.	Opole	Opole	Ołtarz boczny z rzeźbami św. Rocha i Sebastiana	Ks.B.t.I-67/57 20.12.1957 r.
35.	Opole	Opole	Obraz – św. Dominik	Ks.B.t.I-68/57 20.12.1957 r.
36.	Opole	Opole	Ołtarz z obrazem – Ukrzyżowanie	Ks.B.t.I-69/57 20.12.1957 r.
37.	Opole	Opole	Obraz – Chwała św. Wojciecha i Katarzyny	Ks.B.t.I-70/57 20.12.1957 r.
38.	Opole	Opole	Cztery rzeźby Ojców Kościoła	Ks.B.t.I-71/57 20.12.1957 r.
39.	Opole	Opole	Rzeźba – Chrystus Zmartwychwstały	Ks.B.t.I-72/57 20.12.1957 r.
40.	Opole	Opole	Część środkowa d. tryptyku	Ks.B.t.III-597/72 02.09.1972 r. (wpisany jako tryptyk z kaplicy w Przeczy – na plebanii w Skorogoszczy ks.B.t.I-267)
41.	Opole	Opole	Zespół zabytków	Ks.B.t.IV-657/1-44/76 09.12.1976 r.
42.	Opole	Opole	Organy	Ks.B.t.II-181/10 10.02.2010 r.
43.	Opole	Opole	Wyposażenie kościoła franciszkańskiego pw. Trójcy Św. i klasztoru OO. Franciszkanów – fresk Ukrzyżowanie	Ks.B.t.I-2/54 30.03.1954 r.
44.	Opole	Opole	Obraz – Chrystus Ukrzyżowany	Ks.B.t.I-59/57 05.12.1957 r.
45.	Opole	Opole	Epitafium córek Scholtza	Ks.B.t.I-60/57 05.12.1957 r.
46.	Opole	Opole	Płyta nagrobna Jana Prószkowskiego	Ks.B.t.I-61/57 05.12.1957 r.
47.	Opole	Opole	Krata przy kaplicy Najświętszego Sakramentu	Ks.B.t.I-62/57 05.12.1957 r.
48.	Opole	Opole	Płyty nagrobne ks. opolskich Bolesława I i II oraz Anny i Bolesława III	Ks.B.t.I-210/60 30.12.1960 r.
49.	Opole	Opole	Polichromia ścienna	Ks.B.t.II-508/71 29.03.1971 r.
50.	Opole	Opole	Zespół zabytków	Ks.B.t.IV-644/1-31/76 20.09.1976 r.
51.	Opole	Opole	Malowidła ścienna z kaplicy św. Maksymiliana Kolbe	Ks.B.t.V-773/1-7/89 02.06.1989 r.
52.	Opole	Opole	Polichromia na sklepieniu prezbiterium i nawy	Ks.B.t.II-100/07 12.06.2007 r.
53.	Opole	Opole	Organy	Ks.B.t.II-104/07 08.08.2007 r.
54.	Opole	Opole	Rzeźby Boga Ojca i Chrystusa Zmartwychwstałego	Ks.B.t.II-110/1-2/07 12.11.2007 r.
55.	Opole	Opole	Fragmety malowideł we wnętrzu (prezbiterium, nawa i kaplica św. Anny)	Ks.B.t.III-259/1-7/12 30.05.2012 r.
56.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, przy klasztorze OO. Franciszkanów	Ks.B.t.I-106/57 20.12.1957 r.
57.	Opole	Opole	Wyposażenie kościoła OO. Jezuitów	Ks.B.t.V-715/1-4/79 06.02.1979 r.

58.	Opole	Opole	Wyposażenie kaplicy w budynku Kurii Diecezjalnej	Ks.B.t.V-753/1-15/88 15.12.1988 r.
59.	Opole	Opole	Wyposażenie kaplicy pw. św. Aleksego	Ks.B.t.I-100/57 16.01.1957 r.
60.				Ks.B.t.IV-647/1-6/76 18.11.1976 r.
61.	Opole	Opole	Wyposażenie kościoła rektorskiego pw. św. Sebastiana	Ks.B.t.V-803/1-5/89 27.12.1989 r.
62.			Organy	Ks.B.t.III-185/10 17.02.2010 r.
63.	Opole – Nowa Wieś Królewska	Opole	Prospekt organowy wraz z instrumentem z kościoła parafialnego pw. MB Nieustającej Pomocy	Ks.B.t.II-120/08 31.01.2008 r.
64.			Wyposażenie kościoła parafialnego pw. MB Nieustającej Pomocy	Ks.B.t.III-236/1-24/11 08.07.2011 r.
65.	Opole	Opole	Kartusz herbowy z elewacji budynku Muzeum Śląska Opolskiego	Ks.B.t.IV-646/76 04.11.1976 r.
66.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, przy kościele pw. śś. Piotra i Pawła	Ks.B.t.I-107/57 20.12.1957 r.
67.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, w kapliczce przy ul. Św. Jacka	Ks.B.t.V-787/89 20.09.1989 r.
68.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, przy ul. Oleskiej (Uniwersytet Opolski)	Ks.B.t.IV-703/78 26.04.1978 r.
69.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Jan Nepomucen, kapliczka przy ul. Partyzanckiej 60B	Ks.B.t.VI-956/97 20.01.1997 r.
70.	Opole	Opole	Kapliczka przy ul. Partyzanckiej 60B, dz. Nr 54/7	Ks.B.t.II-151/09 27.01.2009 r.
71.	Opole	Opole	Fontanna, pl. Daszyńskiego	Ks.B.t.IV-676/77 20.04.1977 r.
72.	Opole	Opole	Rzeźba – Jeździec na koniu, ul. Korfantego 1	Ks.B.t.I-5/02 08.11.2002 r.
73.	Opole	Opole	Pomnik Poległych 36 Pułku Piechoty, ul. Ozimska	Ks.B.t.VI-942/95 06.03.1995 r.
74.	Opole	Opole	Trzy rzeźby chłopców, Pl. Wolności, nad Młynówką	Ks.B.t.VI-942/95 06.03.1995 r.
75.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Józef z Dzieciątkiem, elewacja budynku ul. Krakowska 9	Ks.B.t.VI-942/95 06.03.1995 r.
76.	Opole	Opole	Płaskorzeźba – Zwiastowanie, elewacja budynku Rynek 12	Ks.B.t.VI-942/95 06.03.1995 r.
77.	Opole	Opole	Kapliczka słupowa przy kościele parafialnym pw. MB Bolesnej	Ks.B.t.V-728/81 25.02.1981 r.
78.	Opole- Gosławice	Opole	Wyposażenie kapliczki cmentarnej	Ks.B.t.I-701/1-4/78 15.03.1978 r.
79.	Opole	Opole	Rzeźba – św. Józef z Dzieciątkiem, elewacja budynku ul. Katedralna 10	Ks.B.t.I-13/03 18.08.2003 r.
80.	Opole	Opole	Kapliczka, cmentarz komunalny przy ul. Budowlanych i Harcerskiej	Ks.B.t.I-21/04 02.02.2004 r.
81.	Opole	Opole	Kapliczka, u zbiegu ul. Osmańczyka i Pl. Kopernika	Ks.B.t.I-22/04 02.02.2004 r.
82.	Opole	Opole	Rzeźby – Cztery Pory Roku (przeniesione z Biestrzykowic), teren Uniwersytetu Opolskiego	Ks.B.t.I-311/64 11.01.1964 r.
83.	Opole	Opole	Grupa rzeźbiarska Chrystus Ukrzyżowany i Maria Magdalena (z wirydarza dawnego klasztoru dominikanów), teren Uniwersytetu Opolskiego	Ks.B.t.II-125/08 01.04.2008 r.

84.	Opole	Opole	Nagrobek małżeństwa Heidebrandt, pochodzący z wsi Jastrzębie k. Namysłowa, obecnie teren Uniwersytetu Opolskiego	Ks.B.t.II-129/08 23.04.2008 r.
85.	Opole	Opole	Kapliczka przydrożna, obecnie teren Uniwersytetu Opolskiego	Ks.B.t.III-186/10 16.03.2010 r.
86.	Opole	Opole	Kapliczka przydrożna, obecnie teren Uniwersytetu Opolskiego	Ks.B.t.III-226/11 25.03.2011 r.
87.	Opole	Opole	Kapliczka, przy ul. J. Walecki	Ks.B.t.II-158/09 28.05.2009 r.
88.	Opole	Opole	Rzeźba – Madonna z Dzieciątkiem, elewacja budynku Pl. Św. Sebastiana dz. ewid. nr 79/13	Ks.B.t.III-202/10 28.10.2010 r.
89.	Opole-Groszowice	Opole	Prospekt organowy wraz z instrumentem z kościoła parafialnego pw. św. Katarzyny A.	Ks.B.t.III-203/10 29.09.2010 r.
90.	Opole	Opole	Holownik parowy RADGOST tzw. Barka (Kanał Ulgi)	Ks.B.t.III-220/11 07.02.2011 r.
91.	Opole	Opole	Imbryk z podgrzewaczem (Salon Desa)	Ks.B.t.II-477/70 13.03.1970 r.
92.	Opole	Opole	Ikona rosyjska (L. Lehrem, ul. Krawiecka 14/16)	Ks.B.t.II-613/73 13.11.1972 r.

Tabela 3

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków.

Lp.	Miejsce	Nr stanowiska	Typ stanowiska	Chronologia	Nr rej. zabytków
Opole - Bierkowice					
1		15	osada	wczesne średniowiecze (IX -X w.)	A - 624/84
2		17	osada	wczesne średniowiecze (VIII - IX w.)	A - 625/84
Opole - Groszowice					
3		109	osada	kultura łużycka (epoka brązu), kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 930/91
4		110	cmentarzysko birytualne	kultura łużycka (halsztat)	A - 26/65
5		35	osada	kultura łużycka (halsztat)	A - 352/72
Opole - Ostrówek					
6		-	miasto	wczesne średniowiecze (X - XII w.)	A - 1/65
Opole - Wójtowa Wieś					
7		71	osada	kultura przeworska (okres wpływów rzymskich), średniowiecze (XIV - XV w.)	A - 931/91
Opole - Wróblin					
8		52 i 53	osada i cmentarzysko	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 21/65
9		64	osada	kultura łużycka (V okres epoki brązu)	A - 793/88
10		65	osada	kultura łużycka (późny okres epoki brązu)	A - 787/88
11		66	osada	kultura przeworska, wczesne średniowiecze (XI - XII w.)	A - 783/88
12		69	osada	kultura łużycka (halsztat C)	A - 863/89
Opole - Zakrzów					
13			osada	kultura łużycka (epoka brązu)	A - 22/65